

„A gyerekek nem kevesebb órát szeretnének, hanem több olyat, ahol jól érzik, jól érezhetik magukat. A zene- vagy rajzórának ilyennek kellene lennie. A helyzet elég problémás, mivel az oktatás még mindig a 19. századi gazdasági szempontokat részesíti előnyben, így a művészetek értelemszerűen a rendszer hierarchiájának legalján helyezkednek el.”

TARTALOM

1. láthatár

Mi lesz veled, nebuló? –
Lakatos András írása

10. tanárszemmel

A katedra két oldala –
egy zenepedagógus
az iskoláról –
Fábián Attila írása

16. láthatár

A gyermekkorral alkotott
felfogás különböző
kultúrákban –
Heather Montgomery írása

18. láthatár

A tudás és a tudatlanság
körvonalaival –
Fodor László írása

21. diákszemmel

Versenyebe szálltak
a kolozsvári „tudós diákok” –
Bede Laura írása

23. hivatalos

4. portré

Ahol a földrajz irodalommal
társul –
Antal Erika beszélgetése
Unger Enikő földrajztanárral

8. tanterem

Játszva tanulható a legtöbb
– szülinapi társasjáték
Mátyás királlyal –
Kerekes Edit írása

20. láthatár

Játékos módon bővítik
a diákok történelmi
ismereteit –
Bede Laura írása

6. tanterem

Kötelező olvasás
a kötelező tananyagon túl? –
Szatmári Bence írása

12. diákszemmel

„Förgeteges ez a bál,
még a ház is muzsikál!” –
Nagyváradai kisdíjak rajzai
a farsangi mulatságról

22. magánterület

Ózon –
Varga László Edgár írása

14.

Sajátos nevelési igényű gyerekek, speciális iskolák

FOTÓ • HAÁZ VINCE

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
• magánterület • térkép

Rendelje meg online
**a Magyar Közoktatást
a 2020-as évre!**
www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2019–2020-as tanévben is számíthatunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

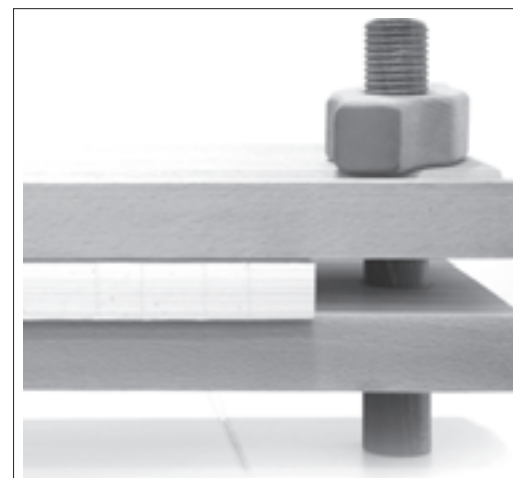
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro emailcímmel!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatas> webcímen.

[www.facebook.com/magyarkozoktatasi](https://facebook.com/magyarkozoktatasi)

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redakția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redakția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Mi lesz veled, nebuló?

A kérdés nem véletlenül hajaz Hans Fallada 1932-ben megjelent regényének címére, hiszen az állandósult reformok állapotában vergődő oktatási rendszerünk elszenvedői – mindenekelőtt tanulók, szüleik és pedagógusok – összezavarva, a kiszolgáltatottság érzésével élhetik napjaikat, akár a 20. század harmincas éveinek létbizonytalanságában tengődő kisemberek. Két dolog is késztetett arra, hogy ismét oktatási rendszerünk problémáival foglalkozzam.

Kiszolgáltatva a politikai széljárásnak

Az első, közoktatásunk csődje. Mert bárhogyan is próbálják egyesek magyarázni a bizonyítványt, az attól még hitvány marad. A legutóbbi, 2018-as PISA-felmérés eredményeit lehet ugyan így vagy úgy interpretálni, de a számokkal és tényekkel nehéz vitába szállni. Diákjaink közel fele funkcionális analfabéta, a munkaerőpiacon krónikus a szakemberhiány, a legjobbak külföldön folytatják tanulmányaikat, és többségüknek esze ágába sincs hazajönni. A sort hosszasan lehetne folytatni, hiszen társadalmi életünk más területein – egészségügy, kultúra, közigazgatás, közbiztonság stb. – mutatkozó kóros tünetek (xenofóbia, fokozódó nacionalizmus, intolerancia, elidegenedés, depresszió stb.) okait szakértők legtöbbször oktatási rendszerünk avított voltában találja. Ezt is nehezen lehetne cáfolni, mert alapjaiban a rendszer napjainkban is a diktatúrából átörökölt piramisszerű felépítéssel és központi vezérléssel működik. A mindenkor hatalom saját érdekérvényesítő eszközévé tette az oktatást, kiszolgáltatva azt a politikai széljárásnak. Ideje lenne alaposan kielemezni, hogy többszöri (igaz, nem túl sok) próbálkozás ellenére, miért nem sikerült alapjaiban megreformálni oktatási rendszerünket? Miért haltak el a Marga, Miclea, Funeriu által kezdeményezett változtatások? Kiknek állt érdekében

az RMDSZ által kikényszerített – a külföldi mértékadó szakértők által is jónak ítélt – 2011/1-es számú tanügyi törvény alkalmazását bojkottálni, majd a felismerhetetlenségig átszabni?

Megkezdeni a lapátolást az árok mindkét oldalán

„Párizs megér egy misét” mondta IV. Henrik, mikor áttért a katolikus hitre, hát nekünk is megérné egy alapos elemzést végezni, annál is inkább, mert oktatási rendszerünk minden nyavalyája minket, kisebbségi létünkéből adódóan, fokozottan sújt. Nem lehet mindent

Alapjaiban a rendszer napjainkban is a diktatúrából átörökölt piramisszerű felépítéssel és központi vezérléssel működik.

megmagyarázni azzal, hogy a politikusokat csak saját érdekérvényesítésük megtartása, megerősítése érdekli, vagy hogy a tanügyi szakszervezetek zsigerből reformellenesek, vagy azzal, hogy a szülők és a pedagógusok többsége közönyössé, reményvesztetté vált. Mindez részben igaz, de ha mélyebbre ásunk, látnunk kell, hogy napjaink társadalmának rákfenei a kommunista – kiemelten a Ceaușescu-diktatúra által folytatott oktatás- és kultúrpolitika következményei még akkor is, ha ez társadalmi szinten többnyire nem tudatosul. Csak a nemzetállami nacionalizmus szellemében folytatott oktatás, az asszimilációs („mankurtá” formálási) politika tovább élése/éltetése adhat magyarázatot arra a kemény ellenszegülésre, amit a többségi nemzet tanúsít olyan elvek érvényre juttatásának útjába, mint decentralizáció, szubszidiaritás, önrendelkezés, kollektív jogok, különféle autonómiák, arányos képviselő stb. Anakronizmus

ez a 21. századi Európában, számunkra elfogadhatatlan, de – ha a magatartás történelmi okait is megvizsgáljuk – érthetővé, érthetővé válik. Mert eltelt ugyan 100 év, de a mindkét oldalról folytatott árokásás következtében a Trianon-szindróma továbbra is érzékelhető mind a román, mind a magyar közösség soraiban. Román részről országféltés, a megkapott előjogok védelme, homogén nemzetállami vágyak, magyar részről mártíráldozati önsajnálát, mások hibáztatása, revizionista álmódosások. Ezt feloldani és továbblépni csak közös erőfeszítéssel lehet. Az árok mindkét oldalán mielőbb meg kell kezdeni a lapátolást, eltemetve a megvalósíthatatlan, irrealista vágyakat, álmokat. Az igazán nagy írók, költők – talán különös érzéssel megáldva – jobban, mélyebben és árnyaltabban érzékelik a környező világ valóságát, s ennek köszönhetően következtetések is időtállóbbak, mint a politikusoké. Csak két példa: József Attila már 1936 júniusában rátapintott a lényegre: „A harcot, amelyet őseink vívtak, / békévé oldja az emlékezés / s rendezni végre közös dolgainkat, / ez a mi munkánk; és nem is kevés. /”.

A másik Sütő Andrásnak 2004-ben – a romániai magyarság helyzetével kapcsolatosan – megfogalmazott gondolata: „a politikai cselekvésben megőrzött egységnek s a román demokrácia erőivel folytatandó együttműködésnek nem volt, nincs, és nem is lesz alternatívája”.

A feladat és a követendő út adva van, a megoldás ránk vár.

Ideális lenne egy román–magyar oktatási egyezmény

Megszólalásom második indoka, hogy véleményem szerint a parlamenti választásokat követő egy éven belül új tanügyi törvényt kell alkotni és alkalmazni. A jelenlegi állapotok enyhén szólva kaotikusak, az adhoc intézkedések következtében hosszabb távra tervezett oktatásról szó sem lehet, sőtétben tapogatózik tanár, szülő és diák.

Ha minden ugyanígy folytatódik, még lejjebb csúszunk, a következő felmérés eredményei tovább romlanak, s ami ennél is tragikusabb, negatív kihatásait még hosszabb távon érezzük majd társadalmi életünk minden területén.

Az már-már közhelyszerű – de attól még tény –, hogy az erdélyi magyarság jövőjét, szülőföldön való boldogulását és általános közérzetét a tanügyi törvény és annak alkalmazása nagymértékben befolyásolja. Az RMDSZ prioritásként kell kezelje a törvényalkotást, nem csak követve azt, hanem a lehető legaktívabban bekapcsolódva magába az alkotási folyamatba, kezdettől az utolsó tollvonásig. Felelősségteljes,

nehéz munkáról beszélünk, ráadásul nagy a tét, nem hibázhatunk! Céljaink eléréséhez szövetségesekre van szükségünk. Tudom, nem lesz könnyű elosztatni a gyanakvást, meggyőzni a román többséget, hogy a korszerű, decentralizált – a helyi és a munkaerőpiac igényeihez alkalmazkodni tudó – autonóm intézményrendszer mindannyiunk közös érdeke. Nehéz, de nem reménytelen. Negyedszázadnyi iskolaigazgatói tevékenységem során alkalmam volt tapasztalni azt a mentalitásbeli változást, ami a színre lépő fiatalabb román igazgatóknál végbement. Többségüknek elege van a fokozódó centralizációból, a megyei tanfelügyelőségek

egyeduralmából, a burjánzó bürokráciából, a végrehajtandó „kirakatfeladatok” hosszú sorából. Mindezt olyan körülmények közt, mikor az igazgatótanácsok döntési kompetenciákkal gyakorlatilag nem rendelkeznek, egyszerű végrehajtókká degradálta őket a szupercentralizált rendszer.

Ideális lenne egy hosszabb távú, román–magyar oktatási egyezmény megkötése, ami rögzítené az együttműködés elvi alapjait a törvényalkotási folyamatra és a törvény gyakorlati alkalmazására (metodológiai, iskolahálózat, beiskolázási számok, alaptanterv, tankönyvek, továbbképzések stb.) vonatkozóan. Precedens már van erre,

Előrelépés a kisebbségi oktatás terén

Lapzártánkkor érkezett a hír, hogy döntő házként megszavazta a szenátus az RMDSZ oktatási törvénytervezetét: az oktatási rendszerre vonatkozó jogszabálycsomagot február 11-én fogadta el döntő házként a szenátus plénuma. A javaslatot az RMDSZ dolgozta ki, a felsőház 79 támogató szavazattal és 36 tartózkodás mellett fogadta el azt. A jogszabály előírásai az államelnöki kihirdetést követően léphetnek érvénybe. Cseke Attila, az RMDSZ szenátusi frakcióvezetője szerint a tervezet egyik legfontosabb rendelkezése, hogy csökkenti a minimális osztálylétszámot. Szórványvidéken és a vidéki iskolákban már tíz diákkal is indulhat magyar osztály, eddig ehhez legkevesebb tizenkét diákra volt szükség, és az osztályok maximális létszáma is csökken, hogy a tanár kevesebb diákkal, hatékonyabban dolgozhasson. Elemiben eddig egy osztályban akár 25, gimnáziumban 30 diák is lehetett. Az új előírások szerint elemiben a diákok száma nem haladhatja meg a 22-t, gimnáziumban pedig a 26-ot. A frakcióvezető elmondta: a tanügyi kerettörvény azt írja elő, hogy a nyelvi kisebbségeknek joguk van a számarányos jelenlétre az oktatási intézmények vezetőségében. Ezt a törvény által szavatolt lehetőséget most kötelezővé teszi az új módosítás. Novák Csaba Zoltán RMDSZ-es szenátor, a felsőház oktatásügyi bizottságának alelnöke elmondta: a tervezet a bölcsődei és óvodai oktatásra, a délutáni iskolára (afterschool), és a melegbéd-programra vonatkozó előírásokat tartalmaz. Egy korábbi törvénymódosítással az RMDSZ azt kérte – emlékeztetett

a szakpolitikus –, legyen kötelező az óvodai oktatás. „A ma elfogadott tervezet pontosít az óvodai oktatást szabályozó törvényes kereten. A tervezet előírja: a dadát elismerik kisegítőszemélyzetként, és az ezzel kapcsolatos költségeket beleszámolhatják az óvoda költségvetésébe, megoldva ezzel a dadák fizetésének gondját” – részletezte a szenátor. A tervezet ugyanakkor megoldást nyújt a szülők számára is, akik visszatérnének dolgozni a kétéves gyermeknevelési szabadságról, hiszen az elfogadott javaslat szerint különleges esetekben már kétéves kortól óvodába írathatják gyermekeiket. A gyermekeiket egyedül nevelő szülők és a szociálisan hátrányos helyzetű családok előnyben részesülhetnek a bölcsődei beiratkozáskor. A javaslat előírja: különleges esetekben, a helyek függvényében az önkormányzat is módosíthat a beiratkozási kritériumokon úgy, hogy a munkába viszzaálló egyedülálló szülő előnyben részesül majd a bölcsődei beiratkozásnál, amennyiben a helyek száma korlátozott. A havi 50 lejes bölcsődei és óvodai beiratkozáskor kiutalt értékjegyrendszerhez is hozzájárulhatnak a helyi önkormányzatok. Az értékjegyeket a hátrányos helyzetű családok a szükséges ruházat, tanfelszerelés és élelmiszer beszerzésére költhetik. A módosítás előírja, 2030-ig az afterschool programot és a melegbéd-programot kötelezően ki kell terjeszteni minden iskolára. Az RMDSZ módosítása lehetővé teszi, hogy a szülők kezdeményezésére is indítsanak úgynevezett délutáni iskolai programot. Egyesületeket hozhatnak létre, amelyek délutáni

oktatást bonyolítanak le, és más tanintézményekből érkező tanárok is taníthassanak ezeken a foglalkozásokon – olvasható a szövetség közleményében. A szaktárcának engedélyt és költségkeretet kell biztosítania minden olyan iskola számára, amely rendelkezik a szükséges feltételekkel ahhoz, hogy meleg ebédet nyújtson a diákoknak, azaz megteremtette a szükséges feltételeket egy étkezde működtetésére. Azokban az iskolákban, ahol nincs erre lehetőség, hideg élelmiszer-csomagot kapnak a diákok. Az erre fordított, egy főre eső költség nem lehet 7 lejnél kisebb, a költségeket a minisztérium az önkormányzatnak utalja át, az önkormányzat pedig hozzájárulhat ehhez, amennyiben rendelkezik a szükséges fedezettel. A törvénymódosítás megteremti annak a lehetőségét, hogy minden diák anyanyelvén felvételizhessen az egyetemre, továbbá az iskolapszichológus foglalkozását szabályozó, sokat vitatott rendelkezésen is javít. Az elfogadott RMDSZ-es módosítás értelmében ezután az eddigi 800 diákhoz képest, minden 500 diák után alkalmaznak egy iskolapszichológust. Az RMDSZ által benyújtott törvénymódosítást a felsőházi szakbizottsági munkálatok alatt több pontban egészítették ki. Így a tervezet azt is előírja, hogy az eddigi 50 százalékos kedvezményhez képest az iskolások ezután ingyenesen utazhatnak a településen belüli tömegközlekedésben, illetve a megyén belül és a megyék között szállító, államilag működtetett autóbuszokon és vonatokon.

ha nem is kimondottan román–magyar viszonylatban, a Basescu elnök által kezdeményezett 2008. évi tanügyi paktum (Pactul național pentru educație). Késérő tapasztalat azonban, hogy bár a nyolc pontban megfogalmazódottakkal maradéktalanul egyet lehetett/lehet érteni, és minden parlamenti párt elnöke aláírta, gyakorlatilag semmi belőle meg nem valósult, az egész a feledés homályába merült. Jövőbe tekintve, az oktatásra vonatkozó egyezmény jó kiindulópont lehetne egy román–magyar megbékélési paktum megkötésére, ami példaértékű lehet az etnikai feszültségekkel (is) küszködő Európában. Maradéktalanul egyet lehet érteni az író-politikus Markó Béla megállapításával: „...aki Erdély jövőjére megnyugtató megoldást kínál, egész Balkán és Közép-Európa, sőt talán, egész Európa kínzó kérdéseire is helyes választ adhat.” Közös európai érdek tehát a problémák mielőbbi, méltányos és békés megoldása, mert nincs jó háború és rossz béke! (Nem tudom, kitől származik a megfogalmazás, de tökéletesen helytálló.) Tisztában vagyok azal, hogy 2020-ban, a választások és a trianoni döntés centenáriuma felfokozott hangulatában nem lesz egyszerű az amúgy is kényes és sok vitát kiváltó témákat érintő párbeszédet kezdeményezni. De az idő sürget, a késlekedésnek nem lesznek nyertesei, csak vesztesei. Ismét Sütő Andrást kell idéznem, mert nagyon találóan fogalmazza meg: „a morbus hungaricus legfőbb tanulságát: az Idő, amely figyelmeztető jeleit nem vesszük tudomásul, fűtül a későn könnyező magyar szemekre.”

Javaslatok a tanügyi törvény szakmai vitájához

Az alábbiakban néhány észrevételt és javaslatot ajánlok a kidolgozásra kerülő tanügyi törvény szakmai vitájához. Magától értetődően a 2011/1-es számú tanügyi törvény kisebbségi oktatásra vonatkozó minden rendelkezését meg kellene tartani, optimális esetben bővíteni, ezekre most nem térek ki.

– A gyermekközpontú oktatás előfeltétele, hogy a törvény biztosítsa a tényleges decentralizációt, érvényre juttassa a szubszidiaritás elvét, és garantálja az oktatási intézmények autonómiáját.

– Alapjaiban megreformálni, korszerűvé és hatékonytá tenni az oktatást csak megfelelő finanszírozással lehet. A mindenkorai kormányoknak legyen kötelező tiszteletben tartani az alkotmányos elveket, az állami költségvetésből a GDP/PIB minimum 6 %-át oktatásra fordítani.

– A tanügyi törvény a csoportok és osztályok tanulólétszámánál csak a felső határt (például: óvoda és elemi 15, általános 20, líceum 25) szabja meg.

Tudom, nem lesz könnyű eloszlítani a gyanakvást, meggyőzni a román többséget, hogy a korszerű, decentralizált – a helyi és a munkaerőpiac igényeihez alkalmazkodni tudó – autonóm intézményrendszer mindannyiunk közös érdeke.

– Az oktatási intézmények beiskolázási tervét az igazgatótanács javaslatára, kizárólag az iskolafenntartó helyi önkormányzat hagyja jóvá. Ők döntsék el, hogy milyen minimális létszámnál lehetséges még külön csoportot vagy osztályt indítani.

– Az önkormányzatoknak tegyék lehetővé, hogy saját költségvetésükből ki-egérsítsék az általuk működtetett oktatási intézmények költségvetését a helyi igényeknek megfelelően, amennyiben a központi költségvetés erre nem elég.

– Az oktatási intézmények igazgatótanácsa rendelkezzen valós döntési kompetenciákkal minden területen, a tan- és kisegítőszemélyzet kiválasztásánál és alkalmazásánál, az igazgatói versenyvizsgák kiírásánál és lebonyolításánál is.

– A megyei tanfelügyelőségek a megyei önkormányzatok tanügyi főosztályaként kellene hogy működjenek, hatáskörük kizárólag a szakmai munka színvonalának követésére, ellenőrzésére és értékelésére terjedhetne ki.

– Megfontolva a magyar közmondás bölcsességét „aki sokat markol, keveset

fog” az új nemzeti alaptanterv (curriculum național) a kevesebbet, de jobban, hatékonyabban, hasznosíthatóbban elv-re kell épüln.

– A nemzeti kisebbségek nyelvén megírt tankönyveket, az adott kisebbség tagjaiból álló bizottság bírálja el, románul maximum a tankönyv szinopszisát kelljen összeállítani.

– A diákok tanulási folyamatban történő előrehaladásának mérését, értékelését alapjaiban kell megváltoztatni. Differenciáltan, lehetőleg az egyéni sajátosságokhoz igazodva, megfelelő ütemezéssel és minél stresszmentesebben kell végezni. (Magam részéről megkérdőjelelem a jegyalapú értékelési rendszer hatékonyságát!)

– Legyen kötelező a tanulói portfólió elkészítése, ez egy olyan személyes dokumentum, ami végigkíséri a diák egyéni fejlődését minden oktatási cikluson.

– A központi vezérlésű, 2-3 tantárgyvizsgán alapuló líceumifelvételi rendszer, megtoldva a számítógépes kihelyezéssel, idejeműlt és irreleváns. A felvételik megszervezését és lebonyolítását, a líceumok végezhetnék, az általuk kidolgozott és a szakminisztérium által jóváhagyott metodológia alapján.

– A pedagógusi pályára készülők felvételi előtt kötelezően essenek át egy pszichológiai, alkalmassági tesztvizsgán. Képzésük során fektessenek nagy hangsúlyt a kommunikációs és empátiakészség fejlesztésére, konfliktuskezelésre.

Egy jó tanügyi törvény szükséges, de nem elégséges feltétele az előbbre lépésnek. Ahhoz, hogy érdemi, társadalmi szinten érzékelhető, felmérésekkel is igazolható haladást érzünk el, biztosítani kell a rendszer stabilitását. Ha a törvényt az éppen hatalmon levők kényük-kedvük szerint változtathatják, ha a törvény alkalmazására kidolgozott metodológiák nincsenek összhangban a törvény betűjével és eszmeiségével, akkor ez a próbálkozás is csak az elvetélt kísérletek amúgy is túl hosszú sorát növeli.

LAKATOS ANDRÁS

lakatos_andras2002@yahoo.com

Unger Enikő marosvásárhelyi földrajztanár hivatásáról, a tanóra színesítéséről

Ahol a földrajz irodalommal társul

– *Hogyan választotta a pedagógusi pályát? Mi vagy ki befolyásolta ebben?*

– Egyszerű a válasz: pedagóguscsaládban születtem. Bár édesapám néhány év után pályát változtatott, édesanyám kitarzott a hivatás mellett, és nyugdíjazása után még kilenc tanévet oktatott. Ő nemcsak bámulatos kitartással, de példás elhivatottsággal dolgozott. Kitűnő pedagógus volt, aki hivatásként tekin-

könyvtárosét vagy egészségügyi asszisztensét, csak hogy ne jussak egy eldugott moldvai faluban sínylődő tanársorsára. A hivatást tehát magam választottam.

– *Nem csalódott soha, nem érezte azt valaha is, hogy mást kellett volna választania?*

– Nem, soha nem éreztem azt, hogy más területen kellene dolgoznom. A kisebb-nagyobb csalódások az élet természetes velejárói, amelyek átmenetileg összezavarhatnak, de azután félre kell tennünk azokat, és folytatnunk kell, amit elkezdtünk. Nekem sikerült leküzdeni vagy elkerülni azokat a kezdeti nehézségeket, amelyekért sokan elhagyták a tanári pályát: alacsony bérek, a holnap bizonytalansága vagy a megszűnő katedrák a csökkenő gyermeklétszám miatt. Szerintem bárkinek megfordul a fejében, aki szeret gondolkodni: mi lett volna, ha más pályát választ? Ám a gondolatból sosem lett szándék, hiszen annál jobban szeretem a munkámat.

– *Azt mondta egy kerekasztal-beszélgetésen, hogy szenvedélye az irodalom. Földrajztanár esetében ez nem annyira megszokott...*

– Bár édesanyám magyar szakos tanár volt, aki belém oltotta az irodalom, az olvasás és a szép beszéd iránti szenvedélyt, úgy gondolom, hogy ez nálam alkati kérdés. Filológusvénám nem is hagyott nyugodni a pályaválasztás idején, ezért a kettős képzés mellett döntöttem, és nemcsak földrajz, de német szakos tanár is lettem, ám németet több éve nem oktatok. Az irodalom iránti szenvedélyem nemcsak a mindennapjaimat teszi jobbá, szebbé, de szint ad a munkámnak is. Tudatosan összekapcsolom a földrajzot az irodalommal és általában a művészettel. Ettől egyrészt szebbek az órák, de a számonkérés is vonzóbb lehet, ha nemcsak a szokványos ismeret-ellenőrző teszteket alkalmazzuk. Egy volt diákom írta nekem az anyaországból, miután felfedezett egy közösségi oldalon:

„Kedves Tanárnő! Gyakran gondolkodok szépirodalommal fűszerezett földrajz-óráinkra.” Nálam a vers- és énekgyűjtemények, a szójátékok, az elbújt földrajzi nevek vagy a tájleíró fogalmazások is jegyet érnek. Az általam szervezett, oktató-nevelő jellegű kirándulásokon is mindig „jelen vannak” az írók, költők és műveik. Megjegyezném, hogy a földrajz ismeretanyagától semmi sem idegen, a térbeliség mindennel összeegyeztethető.

– *És miért nem lett irodalomtanár?*

– Mint korábban kiderült, lehetnék akár német irodalmat oktató tanár is, de a helyzet másképpen alakult. A földrajzzal könnyebb volt elhelyezkednem. Ha viszont a magyar irodalomra gondolt,

Az irodalom iránti szenvedélyem nemcsak a mindennapjaimat teszi jobbá, szebbé, de szint ad a munkámnak is. Tudatosan összekapcsolom a földrajzot az irodalommal és általában a művészettel.

Az új trendek, elvárások követésében nekünk, pedagógusoknak megfontoltnak kell lennünk. Nem lehet minden kívánságnak, elvárásnak megfelelni, hiszen olykor lehetetlen dolgokat kérnek tőlünk. Ezek egyike a megértésként emlegetett, túlzott tolerancia.

tett munkájára olyannyira, hogy évtizedeken át vállalta az ingázást, ami a hetvenes-nyolcvanas években cseppet sem volt könnyű. Ahogy az Erdélyben maradás sem. Fontos megjegyezni, hogy szüleimtől nem kaptam ilyen irányú biztatást, hiszen ők könnyebb pályát képzeltek el számomra: a titkárnőét,

Unger Enikő Csíkkarcfalván született, ott tanítottak a szülei, ott töltötte gyermekora első öt évét. Majd Csíkszeredába költöztek, ott járt iskolába. Egyetemi tanulmányait a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Földrajz Karán végezte, földrajz–német szakon 1989 és 1994 között. 1994-től a marosvásárhelyi Mihai Eminescu Pedagógiai Főgimnázium és Művészeti Szaklíceum földrajz szakos tanára. 2017-ben, Budapesten átvette az Év Tanára 2016 kitüntetést a határon túli kategóriában.

– *Milyenek a mai gyerekek? Azt mondta, nem rosszabbak, csak másak... Ez mit jelent, miben nyilvánul meg? Miben másak?*

– Az emberi természet nem képes két-három évtized alatt gyökeresen megváltozni. A globalizálódó világ társadalmi-gazdasági kontextusa változott meg, más irányvonalakat, ha úgy tetszik, más trendeket szabott, és mi, emberek ezekhez igyekszünk igazodni. Megnyílt előttünk a világ, ám ez nemcsak a könnyen átjárható országhatárokat, hanem a folyamatosan növekvő, szűretlen információáradatot is jelenti, amit képtelenség feldolgozni. Gyermekeink, tanulóink csak kapkodják fejüket, nyugtalanok, feszültek, keresik az irányt. A lehetőségek világában hamis illúziókat kergetnek, úgy érzik, minden elérhető, illetve megoldható, pedig nem az.

– *Másként kell a mai gyerekekkel foglalkozni, másként kell oktatni őket?*

– Az oktató-nevelő tevékenységet mindenképpen igazítani kell a korszak és az adott földrajzi térben élő emberek elvárásaihoz. Az oktatás igyekszik ezekkel lépést tartani, bár ez a rendszer szintjén sajnos ellentmondásosan működik: olykor alulmarad, máskor túlló a célon, és itt a sok esetben elvszerűtlen törvényekkel, belső rendszabályokra gondolok. Pedagógusként feladatombnak tekintem ezen „működési zavarok” kijavítását és a tanulók érdekeit szolgáló pedagógiai elvek érvényesítését.

– *Ez a tanárnak kihívást jelent? Állandó készülést, alkalmazkodást az új „trendekhez”, elvárásokhoz, a technika fejlődéséhez is például?*

– Úgy gondolom, hogy az új trendek, elvárások követésében nekünk, pedagógusoknak megfontoltaknak kell lennünk. Nem lehet minden kívánságnak, elvárásnak megfelelni, hiszen olykor lehetetlen dolgokat kérnek tőlünk. Ezek egyike a megértésként emlegetett, túlzott tolerancia, ami hosszú távon súlyos következményekkel jár: többek között csökkenti a teherbíró képességet, rombolja a felelősségérzetet, és hagyja „kisiklani” a fiatalokat. Nos, nemcsak a szülők egy része, de a jelenlegi szabályzat is ezt próbálja ránk erőltetni anélkül, hogy számolna a hatásokkal. Ami a technikát illeti,

annak vívmányait mindenképp fel kell használni oktatási célokra! A tanítás-tanulás folyamata ma már elképzelhetetlen számítógép, okostelefon vagy más eszközök, valamint az internet adta lehetőségek nélkül. Ez persze nem azt jelenti, hogy többé nem tarthatunk órát ezek bevonása nélkül, hiszen nem divatból, hanem a hatékonyság nevében tesszük. Hangsúlyoznom kell azt is, hogy nem lehet „túlgépesíteni” az oktatást-nevelést. A pedagógus jelenléte nemcsak művelési szinten, hanem tanulás- és neveléslélektanilag is fontos.

– *Földrajztanárként hogyan látja, mennyit változott az oktatás módszere, vagy másképp kell-e oktatni a mai gyerekeket, mint mondjuk 10-20 évvel ezelőtt?*

– Igen, másképp, de nem teljesen másképp. Én például törekszem a hagyományos és modern módszerek, illetve eszközök váltakoztatására. Így elkerülhetjük az oktatás egyhangúságát, illetve az öncélú szemléltetésen alapuló, ám tartalmilag sekélyes, felszínes információközlésre épített órákat. Minden módszert és eszközt előre megfontolt céllal és módon kell használni.

– *Mit tapasztal, érdekli a diákokat a földrajz? Az, hogy ma szabadon lehet utazni a világban, jobban felkeltette az érdeklődést a földrajz iránt?*

– A világ minden tekintetben megnyílt, és ez fenntartja, sőt fokozza a gyerekek érdeklődését. Több a személyes tapasztalat útján, illetve önállóan szerzett ismeretük (gondoljunk az internet adta lehetőségekre), ám ha a teljesítményátlagokat tekintjük, nem történt nagy változás.

– *Ön sokat utazik? Vannak kedvenc helyei?*

– Sokat utazom, és ez számomra szakmai szempontból fontos, sőt szükséges. Egyrészt, mert az így szerzett, szaktudást gyarapító információk, valamint az élmények hitelesebbé teszik az oktatást. Másrészt, az elmúlt évtizedben ismeretterjesztő szakirodalmat írtam, amely szintén megköveteli az utazást. Végigbarangoltam a Kárpátok és Alpok számtalan túraútvonalát egészen a 2500, illetve a 3000 és 4000 méteres csúcsok világáig. Emellett

meglátogattam három kontinens összesen 27 országát, melyekről szintén van mit mesélnem diákjaimnak. A közelebbiekre rendszeresen szervezek iskolai kirándulásokat. A kedvenc helyekre többször visszatérek, külö-

Unger Enikő: „nem lehet »túlgépesíteni« az oktatást-nevelést”

nösen ha azok itthon vagy Európában vannak. Ezért járok vissza a Kárpátok számomra kedves hegységeibe, illetve utazom évente többször az anyaországba, Ausztriába vagy Svájcba. Szeretnék Amerikába is visszatérni.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

Kötelező olvasás a kötelező tananyagon túl?

Napi húszpercnyi olvasás az iskolában és ugyanennyi otthon. Ennyi időt kért Monica Anisie tanügyminiszter az ország összes tanárától és szülőjétől arra, hogy a gyermekek a kötelező tananyagon túl szövegekkel ismerkedjenek, hogy „edzettebbek” legyenek szövegértés tekintetében. De vajon mire elég ennyi idő, illetve hogyan lehet beépíteni az amúgy is zsúfolt tantervbe ezt a napi közel háromnegyed órát? Pedagógusokat, szülőket, diákokat kérdeztünk, mi a meglátásuk.

Napi kétszer húsz perc olvasás

„Az a javaslatom, hogy Románia összes iskolájában a diákok napi 20 percet olvasással töltsenek. Ugyanakkor megkérem a szülőket és nagyszülőket, hogy bátorítsák a gyermekeket további 20 percnyi olvasásra otthon is, illetve az elolvasott szövegrészeket közösen beszéljék át” – hangoztatta január közepén a tanároknak írt nyílt levelében az oktatásügyi miniszter. „Mindenkihez szólok, nemcsak az irodalmat, művészetet és társadalomtudományokat oktató tanárokhoz. Bízom a reál tantárgyakat oktatók odafigyelésében, hiszen fontos, hogy minden diák megértse a tanított fogalmak tartalmát tantárgyaktól függetlenül” – áll Monica Anisie üzenetében. A volt tárcavezető úgy fogalmazott, az olvasás és az olvasott tartalom megbeszélése „a leghasznosabb a kritikus gondolkodás és önépítés útján”, ugyanakkor arra kérte a tanerőket, hogy megfelelő könyveket adjanak a diákok kezébe, illetve biztassák őket, fogalmazzák meg az olvasottakkal kapcsolatban felmerülő kérdéseiket. „Az, hogy a gyerekek olvassanak kétszer napi húsz percet, a szülők és a pedagógusok közötti kommunikációt is segítheti. Az olvasott tartalmak közös feldolgozása szilárdíthatja a felnőttek és gyerekek közti kapcsolatot is. Ajándékozzanak hát gyermeküknek időt, legalább napi

20 perc közös olvasással!” – javasolta a tárcavezető, aki egyébként román nyelv és irodalom tanár.

Ami kötelező, az visszatetsző

Hogy miként látják a javaslatot a közvetlen érintettek? „Nem kell félni a mesékben rejlő »borzalmaktól«” – mondta megkeresésünkre András Emese nagyváradi magyartanárnő. Véleménye szerint elemista korig csak ilyen jellegű olvasmányokat érdemes a gyerekek

A kamaszok biztosan nem fognak leülni szüleik mellé, és velük közösen olvasgatni szabadidejükben. Ebben a korban eleve nem hallgatnak rájuk a gyerekek, illetve teljesen más az érdeklődési körük is.

kezébe adni, hiszen ők még nem úgy hallják és értelmezik az információkat, mint a felnőttek. „Ötödik osztálytól aztán belemerülhetnek az ifjúsági irodalomba, majd fokozatosan beindulhat magától az olvasás iránti érdeklődési folyamat” – vélekedett az Ady Endre Elméleti Líceum oktatója. A nyílt levélben megfogalmazottakat ugyanakkor nem tudja komolyan venni a nagyváradi tanárnő, hiszen meglátása szerint a kamaszok biztosan nem fognak leülni szüleik mellé, és velük közösen olvasgatni szabadidejükben. „Ebben a korban eleve nem hallgatnak rájuk a gyerekek, illetve teljesen más az érdeklődési körük is” – fejtette ki András Emese.

Makai-Böloni Juditnak, a nagyváradi Ady Endre Elméleti Líceum könyvtárosának véleménye szerint minden, ami kötelező, az visszatetsző. „Az esetek nagy részében a szülők legkésőbb

ötödikes korukig olvasnak közösen gyermekükkel, akkor is tanulás céljából vagy az elalvást segítve. Meglátásom szerint ezután a kor után sokkal nehezebben fogadja el a gyermek a szülő kedvenc könyvét” – állítja Makai-Böloni Judit. A megoldást abban látja, hogy olyan műveket olvasson a gyerek, amelyek valóban felkeltik az érdeklődését. „Ha rajtam múlna, akkor havi egy könyvet kellene elolvasssanak magyarul, románul és angolul is, majd az olvasásélményt közösen meg kellene beszéljék diáktársaikkal. Így valószínűleg több gyerek érdeklődését is felkeltené egy-egy mű, amelyeket ők is sokkal szívesebben vennének ezután a kezükbe” – javasolta a váradi könyvtáros.

Hogyan illeszthető be a zsúfolt tananyagba?

„Napi húszpercnyi olvasás elég egy rövid mesére, egy történetecskére vagy egy novellára. A gond csak az, hogy a gyerekek nem tudnak folyamatosan ennyit figyelni, hogyha hangos olvasást tartanak valamilyen előre megszabott műből” – véli Domján Katalin pszichológianő. A nagyváradi pedagógus véleménye az, hogy a zsúfolt tananyag mellé napi szinten csak kevésbé férne bele az olvasás, mert ugyan az lehetséges, hogy egy irodalomtanár megengedheti magának, hogy együtt olvasson a gyerekekkel, de egy reál szakos legfeljebb a feladatokat, a szabályokat olvashatja fel közösen a diákokkal. Az adys tanárnő szerint az elképzelés elemistáknál kivitelezhető, de a nagyobbaknál nehezen. „A gyerekeknek választási lehetőséget kell nyújtani. Ha valami már kötelező, akkor adjunk nekik tippeket koruknak és érdeklődési körüknek megfelelően, így könnyebben ki tudják választani az őket érdeklő műveket” – osztotta meg véleményét lapunkkal Domján Katalin.

A reál szakosokra külön kitér a pszichológus, aki szerint ilyen jellegű foglalkozásokra náluk legjobb esetben is csak osztályfőnöki óra keretében lenne lehetőség, hiszen ott többek közt a logikus gondolkodás fejlesztése a cél. „Az olvasásról márpedig széles körökben az a vélemény, hogy kevésbé fejleszti az analitikus gondolkodást” – mutatott rá a partiumi pedagógus.

suliban, majd otthon fejezzék be. Az egyik könyvet pedig követi majd a másik” – osztotta meg gondolatait a diák. Márton Ágnes szintén középiskolás, ő úgy vélekedett, a napi húsz perc kötelező olvasás megvalósítása nagymértékben függ a diák életkorától. „Úgy gondolom, hogy nem lehet egy kalap alá venni a harmadik osztályos elemistát egy végzős gimnazistával” – véli a

középiskolás lány. Márton Ágnes szerint a napi kötelező iskolai és iskolán kívüli olvasás semmiképpen nem fér be a tananyagba, sokkal inkább az irodalomórára való. „Ha ennél mégis többre lenne szükség, akkor a diákoknak mindenképpen saját ízlésük szerint kiválasztott könyvet kellene a kezükbe venniük, hogy megkedveljék az olvasást” – mondta. A szintén nagyváradi Gál

FOTÓ • PIXABAY.COM

A könyvek bűvölete. Ha nem kötelezik rá, szívesebben olvas a gyerek

Minden osztály válasszon ki egy könyvet

Magyar Ferenc Nagyváradon tanul, véleménye szerint a napi húszpercnyi olvasásra nem nagyon jut idő. „Az a helyzet, hogy az iskolában töltött napi 7-8 óra elég kimerítő szokott lenni, és nem szeretne senki sem még napi húsz percet kötelező dolgokkal foglalkozni” – véli a középiskolás diák. Meglátása szerint az anyanyelvórák vagy az osztályfőnöki óra keretében lehetne ezeket a közös olvasásokat megtartani, mivel óraszámcsökkentésre biztosan nem lehet számítani. „Szerintem iskolában már az is jó lenne – és talán az lenne a leghasznosabb – ha átolvasnánk az aznap felvett leckéket. A másik ötletem pedig az volna, hogy minden osztály válasszon magának egy könyvet, azt kezdjék el közösen olvasni a

nagyváradi lány. Szerinte az iskolában amúgy is napi húsz percnél többet olvasnak a gyerekek, hiszen „ha nincs is éppen házi olvasmány, de ott vannak a különböző házi feladatok és tanulmányok, amelyek ugyanúgy olvasást igényelnek”.

Késő este már nem lehet olvasni

A partiumi diáklány szerint ez a tervezet gyakorlatban csak az elemisták körében működne, hiszen abban a korban a tanító néni játékosan „el tudja adni” a kötelezőt úgy, mintha jutalom vagy kikapcsolódás lenne, megszeretve így az olvasást. „Egy bizonyos kor felett azonban az olvasás kötelezővé tétele ártalmas lehet a fiatalok számára, elkedvtelenítheti, megutáltathatja velük ezt az amúgy kikapcsoló, hasznos tevékenységet” – vélekedett a

Dávid úgy látja, ennyi idő alatt éppen csak egy rövid mesét vagy novellát lehet elolvasni, majd az érdekes részeket közösen megbeszélni. „Az iskolában igen szűkös az idő, véleményem szerint csak egy erre előre kijelölt órán vagy szünetben lenne lehetőség ennyit olvasni” – vélekedett. Egy másik opció Dávid szerint a késő esti olvasás lenne, de „a házi befejezése után már nem sokan fognak önszántukból könyvet venni a kezükbe”. És ha már kötelezően olvasni kell, akkor milyen jellegű szerzeményt javasol Dávid? „Feltétlenül olyasmit, ami tetszik nekik, és ők választották ki, mert csak így lesz szórakoztató az olvasás.”

SZATMÁRI BENCE

benceszatmari@yahoo.com

Játszva tanulható a legtöbb – szülinapi társasjáték Mátyás királlyal

Reneszánsz párbajok közepette hősök és tollforgatók igyekeznek Mátyáshoz abban az ízig-vérig kolozsvári születésű társasjátékban, amelyet éppen egy évvel ezelőtt mutattak be az igazságos király szülőházában megalkotói, a Korzo Egyesület ifjú művészettörténészei. 577. Éppen ennyi esztendeje február 23-án annak, hogy Hunyadi Mátyás (tulajdonképpen véletlenül) Kolozsváron született, ahol édesany-

gondolata. Annyira jól haladtak a munkával, hogy már tavaly, az 576. születésnapján bemutatták: a Mátyás-napi kolozsvári rendezvényeken bárki kipróbálhatta.

– Valójában nem tudtuk, hogy mire vállalkozunk ezzel a játékkal, hiszen nem túl gyakori, hogy valaki társasjátékot készít. Ha sejtettük volna, hogy milyen munka is ez, valószínűleg nem fogunk bele. De

csak elméletben kellett mindent kitalálni. Nagyon élveztük, hogy a tudományos munkából most olyan részleteket emelhetünk ki, amelyek a mindennapi élethez kötődnek vagy a szórakozáshoz. Külön löketet adott a munkánknak, amikor megpillantottuk Hatházi Rebeka csodás rajzait, ahogyan ő személyiséget adott az általunk kiválasztott szereplőknek. A színes figurák önmagukban is mesélnek, a játékon kívül már kiállításon is csodájukra jártak. Amikor már a kivitelezés szakasza következett, jöttek a nehézségek: például egészen bonyolult volt beszerezni a kis fabábukat, amivel léphetnek a szereplők, hiszen több száz darabról volt szó – részletezte kérdéseinkre Újvári Dorottya. Azon túl, hogy a Mátyásost erdélyiként, kolozsváriként már csak azért is szeretjük, mert éppen itt született királyunkról és 15. századi udvartartásáról szól, elfogultságunkat fokozza, hogy nem minden nap terveznek huszonéves kolozsvári ifjak társasjátékot. Ami, valljuk be, nem kis feladat ebben az ellentmondásos időben, amikor egyszerre érvényes az, hogy a társasjátékok reneszánszukat élik, tehát erős az izgalmasnál izgalmasabb társasok mezőnye, ugyanakkor egy offline játékok esélyeit alaposan megtépázzák a virtuális világ ultralátványos-mozgalmas stratégiai közösségi játécai. Szerencsére azonban a Mátyásos olyan ötletesre sikerült, hogy valóban szórakoztató választás lehet, ráadásul sok információt közöl és érdekességeket is elárul a legfőképpen igazságosnak ismert király koráról, így oktatási segédanyagként is joggal sorolható az alternatív, hatékony tanítási módszerek közé. No, de pörgessük meg azokat a dobókockákat!

Legalább ketten kellenek hozzá, de ha tan is játszhatják, sőt a fejlesztők szerint néhány pénzürmével vagy gombbal akár többen is csatlakozhatnak. Többféle nehézségi szinten játszható, ez csak a játékosok döntésétől függ. Legalább félóra a játék időtartama, de jóval hosszabb is

A Mátyásos: útban a királyhoz nevű társasjátékot a fejlesztők 4-től 575 éves korig ajánlják

ja, Szilágyi Erzsébet átutazóban volt. S ha már a reneszánsz uralkodó korát ismertető Mátyásos: útban a királyhoz nevű társasjátékot készítői a 2018-as emlékvé tiszteletére az akkori évforduló szerint 4-től 575 éves korig ajánlják, a szimmetria kedvéért adjunk hozzá nagylelkűen még két esztendőt: az idén bátran játszhatják 577 éves szépkorúak is.

Alternatív oktatási segédanyag

Újvári Dorottya és Barazsuly Viktória Adrienn fejéből két évvel ezelőtt, a Mátyás-emlékvében pattant ki a játék

szerencsére nem tudtuk. Az már az elején világos volt, hogy nem lesz ez egy stratégiai játék, hiszen elsődleges célunk az volt, hogy ismereteket adjon át kisebbeknek és idősebbeknek egyaránt, ahogyan a családi munkafüzetek is. A téma azért is Mátyás, mert ő egy jól körülhatárolható, megfogható történelmi alak, és Kolozsváron született. A legkisebbek már a meséken keresztül elkezdik az ismerkedést vele, így a már meglévő tudásra lehetett alapozni, amikor kiválasztottuk például a játék szereplőit. Az alkotómunka folyamata gördülékeny volt, hiszen addig a pontig

lehet, hiszen például olyan kártya is van, amely felcseréli a célmezőt a startmezővel, így megfordítja a játék irányát, s ha a céltól már csak néhány mező választott el, ezzel a kártyával hirtelen ismét az utunk elején találhatjuk magunkat. Szép példája ez annak is, hogyan lehetnek szempillantás alatt utolsókból első.

Toronyórak, káoszkártyák

Az izgalom már az első dobásnál történik, hiszen a számok sorrendjében választhatnak a játékosok a korántsem sablonos hősök közül: bújhatunk a bátor harcos Kinizsi Pál vagy a költő-püspök Janus Pannonius bőrébe, lehetünk Burkus királykisasszony, de még a legenda madár, a holló képében is útra kelhetünk. Minden hősnek megvannak a saját képességei, a Burkus királykisasszony egyik erőssége például az, hogy jól ismeri mesebeli apja királyságát, így ellenfelét könnyedén megbabonázza tündérekről és boszorkányokról szóló csodás és ijesztő történeteivel. Egy hőshez több kártya is tartozik, köztük egy pajzskártya, a mindenki által retteget csodált, nagy erejű Kinizsi Pálról például olyan érdekességek derülnek ki, hogy a mendemondák szerint Mátyás királynak egy malomkövön kínált egy pohár vizet, magasba tud emelni egy egész hordó bort is, és a budavári Nagyboldogasszony-templom tornyáról úgy ütötte le a keresztrózsát, hogy az épület ötlábnnyit süllyedt. A hőskártyákon szerepel az ellenfélre kiszabandó büntetés, számok jelzik a védekezőerőt és a támadóerőt, ezeknek a párbajokban lehet jelentőségük, ahol alapvető összeadási feladatokat is lehet gyakorolni.

A pályán hat bábuval lépegethetünk, a szerencsésebbek az arany vagy ezüst színűt választhatják. 20 útkártyából a játékosok közösen építik meg a királyhoz vezető utat az indulókártyától a célkártyáig, azaz a játéktáblát, amelyen majd haladni kell – a Mátyásos tehát már ennek köszönhetően is változatos, hiszen sosem lesz egyforma az útvonal. Itt a játék időtartama is befolyásolható, fiatalabb játékosok esetén lehet csak tíz útkártyával játszani.

52 kártyán Mátyás rendeletei sorakoznak, ezek alakítják sorsunkat, teendőinket, amikor éppen egy különleges mezőre lépünk. Ilyen mezőre jutva megtehetjük, hogy párbajra hívunk egy játékost,

ha erről lemondunk, akkor rendeletkártyát húzunk. A végrehajtandó parancsok mellett mindegyik kártyán információt olvashatunk Mátyás király koráról, és öt unikornis szarva kártya is van köztük, ezekkel extra pajzskártyára tehetünk szert, amelyeknek a védekezésben van szerepük párbaj esetén, felhasználásukkal akár megtagadhatjuk a királyi rendelet végrehajtását. Az egyik királyi rendelet szerint kisebb gépórát kaptál ajándékba Mátyás királytól, ezért előrelépsz két mezőt. A kártyáról azt is megtudhatjuk, hogy a Magyar Királyságban az első toronyórak a 15. század elején jelentek meg néhány városban, és mindenhol szokás volt az órakialtás, amikor elkiabálták, hogy hány óra van. Kiváltságos ajándéknak számított tehát annak idején a gépóra, kisebb ilyen mechanikus szerkezettel csak a király és a híres humanisták, főpapok rendelkeztek.

Párbaj lesz a játékban akkor is, ha valaki egy már foglalt mezőre lép, és tovább bonyolódik a küzdelem, ha netán három játékos lép ugyanarra a mezőre. Párbajkor az érintett két játékos írással lefelé az asztalra helyezi egy-egy hőskártyáját, majd aki nagyobb számot dob, az lesz a párbaj győztese, felfordítja a kártyáját, és az ott leírtakat ellenfelének el kell szenvednie. Szilágyi Erzsébet egyik hőskártyája szerint például rettenetében az ellenfélnek 3 mezőt kell visszalépnie, ugyanis Mátyás anyja fivérével együtt hatalmas sereget gyűjtött Temesvárnál, hogy fiát kiszabadítsa a király fogságából. Utunkat kalandosabbá teszik a káoszkártyák, ezekből is van tíz. Ezeket csak akkor használjuk, ha valaki dupla hatost dob, de a játék rugalmas, itt tetszés szerinti szabályt is bevezethetünk. Játshatunk káoszkártyák nélkül is, a kisebbek számára így egyszerűbb a játék, hiszen olyan furfangos káoszkártya is van, amely elrendeli, hogy a játékosoknak át kell adniuk szereplőkártyáikat és bábuikat a mellettük ülőnek, így aki addig az igazmondó juhász volt, az hirtelen mondjuk holló lesz.

A játéknak akkor van vége, amikor egy játékos megérkezik Mátyás királyhoz. Addigra már egészen sok érdekességet megismerünk Mátyás király koráról.

– Nagyon jó volt látni, amikor a bemutatót kipróbálták a játékot, és kicsik, nagyok együtt nevettek. A bemutatót

külön kiemelném, hiszen épp Mátyás születésnapján történt, abban az épületben, ahol született. De ezt követően is többször játszottunk különböző rendezvényeken – mondta Újvári Dorottya, meghívásaikról is beszámolva. – Ilyen-

Nem sablonos hősök.

A költő-püspök Janus Pannonius bőrébe is bújhatunk

kor megbizonyosodtunk arról, hogy a játékosok kíváncsiak a történetekre, nem csak lépdelnek előre, átugorva a narratív részeket, hanem elolvassák ezeket, elgondolkodnak rajta, párhuzamokat keresnek. Azt hiszem, hogy ezzel a lépéssel sikerült tovább írni a király kolozsvári kultuszát (megj. van egy tematikus sétánk Mátyás helyi kultuszáról, amiben arról mesélünk, hogy miként emlékeztek elődeink a királyra). Amire még büszkék vagyunk, hogy a játék, a fóliától eltekintve, amivel a dobost bevonják, nem tartalmaz műanyagot, csak papír, karton, textil és fa. Idén február 22-én pedig újra lesz Mátyásos társasjátékozás a reneszánsz király szülőházában!

A társasjátékról további részleteket tudhatunk meg a Korzo Egyesület honlapján (Korzo.org.ro).

KEREKES EDIT

keredit@yahoo.com

A katedra két oldala – egy zenepedagógus az iskoláról

25 éves vagyok, öt és fél hónapja pedig általános iskolai zenetanár. Amikor az új iskolámban az első tanórán bemutatkoztam az egyik osztálynak, és elmondtam, hogy énektanár vagyok, az egyik kisgyerek így szólt: Tanár úr, akkor maga nem is „rendes” tanár. A kontextusból egyértelműen kiderült, hogy a „rendes” jelző nem az én személyemre, hanem inkább az általam tanított tantárgy jellegére irányult. Talán mondanom sem kell, hogy ez a nap volt az egyik legmókásabb mindeddig, sőt, azóta ha az új kollégák megkérdezik: Mit tanítok? – bátran válaszolom, hogy – gyerekeket! Azonban nem titok, hogy szívem mélyén örültem ennek a vicces mondatnak. Mit is jelenthet egy iskolásnak a „rendes” tantárgy?

A tantervben előírt anyagot meg kell tanítani, ha akarják azt a diákok, ha nem. Persze tudjuk, hogy mindez a hasznukra válik és az életük kiteljesedéséhez elengedhetetlen. Ez tény. Csakhogy a mód, ahogyan ezt el szeretnénk érni, valahogy nem működik.

„Nem szabadulni akarok tőle, hanem benne lenni”

Gyakran teszem fel az osztályteremben azt a kérdést, hogy: ki az, akinek ma reggel minden álma az volt, hogy iskolába jöjjön? Elképzelhetik, ahogyan az energiától szétpattanva, ujjongva – már-már a padból félig kiesve – jelentkeznek, hogy én, én, én!!! Néha figyelem a tizenkettedikeseket. Ahogyan a

folyosón egy pillanatra találkozik a tekintetünk, látom a szemükben, ahogy épp azon gondolkodnak, hogy mi történik, ha egy folytonos függvényt előbb integrálunk majd deriválunk. Milyen szép, hogy a nemzeti tanterv ilyen finoman kitapintotta, hogy egy tizennyolc éves fiatal életében éppen ezek azok a kérdések, amelyek számára a legfontosabbak. Képzeljük el azt is, mekkora öröm lehet a tanár számára, aki látja diákjai szemében a megvilágosodás örömet, hisz már tudják: integrálás és deriválás után éppen az eredeti függvényt nyerik eredményül. Kissé komolyra fordítva a szót – egy átlagos végzős diák általában két reménnyel indul neki az egyetemi éveknél; egyrészt, hogy végre csakis azzal foglalkozhat, amit igazán szeret, másrészt pedig, hogy – a szakszerű, emberközpontú képzést követően – munkájával értékes elemévé válhat a társadalomnak. Magam is átlagos diákként végeztem; nem túl biztató középiskolai bizonyítvánnyal, homályos tervekkel a jövőt illetően, de ugyanakkor mélységes szeretettel a zene iránt. Nem voltam egy „rendes” diák. Nem szerettem egyenesen ülni, kezeket hátrátéve, a tábla felé szegezett tekintettel egy tanárt hallgatni. Különösen nem zeneórán. Talán már ekkor éreztem, hogy dolgom van az iskolával. Nem szabadulni akarok tőle, hanem benne lenni, és jobbra tenni azoknak a diákoknak az életét, akik nap, mint nap, jól nevelten ülnek hét-nyolc órát az iskolapadban, úgy, hogy közben azon gondolkodnak: Édes Istenem, mi lesz ha felnövök?

Az a baj, hogy egy hetet unatkoznak a gyerekek

Nemrégiben beszélgettünk a tanórák számának lecsökkentéséről. Ésszerű megoldásnak tűnik, de mire is? A probléma nem az, hogy a gyerekek nyolc órát tanulnak az iskolában, hanem az, hogy hetet unatkoznak. A gyerekek nem

kevesebb órát szeretnének, hanem több olyat, ahol jól érzik/jól érezhetik magukat. A zene vagy rajz órának ilyennek kellene lennie. A helyzet elég problémás, mivel az oktatás még mindig a 19. századi gazdasági szempontokat részesíti előnyben, így a művészetek értelemszerűen a rendszer hierarchiájának legalján állnak. Persze ilyenkor a legtöbben azt szokták mondani, hogy a zenét minden gyerek szereti. Van egy lesújtó hírem: legnagyobb meglepetésemre, amikor azt kérem a diákoktól – különösen a felsőbb osztályokban – hogy énekeljenek, legtöbben elsápadnak, hiszen számukra

Nem voltam egy „rendes” diák. Nem szerettem egyenesen ülni, kezeket hátrátéve, a tábla felé szegezett tekintettel egy tanárt hallgatni. Különösen nem zeneórán.

az éneklésnek legalább olyan intimitási foka van, mintha azt kérném, hogy mutassák meg az alsóneműjük színét. Arról nem is beszélve, hogy ilyen viszonyok közt várják el egy általános iskolai énektanártól, hogy mondjuk, március 15-én mosolyogva zengjen az iskola. Sajnos a zene tantárgyat is – a rendszer követeléseinek eleget téve – nagyon sokan éppen úgy tanítják, mint a „rendes” tantárgyakat. A tantervben előírt anyagot meg kell tanítani, ha akarják azt a diákok, ha nem. Persze tudjuk, hogy mindez a hasznukra válik és az életük kiteljesedéséhez elengedhetetlen. Ez tény. Csakhogy a mód, ahogyan ezt el szeretnénk érni, valahogy nem működik. Az az ellentmondás, hogy egy olyan, a kreativitásban gyökerező művészet, mint a zene oktatásában nem elsősorban az azt létrehozó képességek

fejlesztésére alapozunk, arra enged következtetni, hogy a zenepedagógia területén megfigyelhető problémák egy meghatározó szegmense a pedagógusi szemléletmód kérdésére vezethető vissza. Ésszerűnek tűnik az a megállapítás, hogy a kreativitás fejlesztésére alapozó oktatás alapvetően kreatív gondolkodásmódot feltételez: rugalmasságot (a keretrendszerhez való merev ragaszkodás helyett), nyitottságot (az újításokat bizalmatlanul fogadó, elszigetelődő magatartás helyett), találékonyságot (a megszokásba belefásuló hozzáállás helyett). Nem biztos, hogy az oktatás eredményesebbé tételének elsődleges feltétele a tartalmak, ismeretek, módszerek radikális újragondolása.

Mennyire korszerűek a módszereink?

Nem új keletű felvetés annak hangsúlyozása, hogy mennyire fontos szerepet játszik a zene a gyermekek társadalmi és kulturális fejlődésében, különösen, hogy az ókori görögországban gyökerező ilyen irányú elméleti fejtegetéseket számos empirikus kutatás igazolta. Ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy a romániai oktatáspolitikára számára a művészeti – és ezen belül a zenei – oktatás kérdése továbbra sem jelent prioritást. Véleményem szerint ennek egyik legfőbb oka, hogy jó ideje a zenei nevelés társadalmi hasznosságának alátámasztására elavult érveket sorakoztatunk fel. A rendszerszintű problémákon túlmenően megkerülhetetlennek tűnik az a kérdés, hogy a zenei nevelésről alkotott elképzeléseink és módszereink mennyire korszerűek? Hogy az előírt ismeretek elsajátítása mellett mekkora hangsúlyt fektetünk a zenei gyakorlatra, az énekítés vagy hangszerjáték élményszerűségére? Az sem teljesen egyértelmű, hogy a probléma mennyiben rendszerszintű és mennyiben tanárfüggő? Tapasztalataim szerint az alkalmazott pedagógiai módszerek – olykor – a céljaikkal szinte teljesen ellentétes hatást fejtettek ki a zeneórákon. Ugyanakkor fontos különbséget tennünk az általános és a szakirányú zeneoktatás között, még akkor is ha, igen hasonló tendenciák érzékelhetők mindkét területen. A szakirányú zeneoktatás elsősorban a felsőfokú képzésre való jelentkezéshez szükséges felkészítést tűzi ki célul maga elé. Bár a zenei felsőoktatási intézmények oktatási kínálata elméleti és gyakorlati

téren is egyre változatosabb, úgy tűnik, az alap- és középfokú szakirányú képzés változatlanul az előadóművészi pályát tartja szem előtt mint afféle ideált, annak ellenére, hogy a kulturális intézményrendszer felszívó képessége korlátozott, s a végzett előadóművészek jelentős része az oktatásban kénytelen elhelyezkedni. A szakirányú képzés említett célkitűzésének egyik sajátos jellemzője, hogy a zeneiskolákba járó diákokat elsősorban reprodukív gondolkodásra neveli, vagyis a zeneművek

iskolákban a mindennapos zenei gyakorlat jóval nagyobb szerepet kap, itt egyre kevesebben tapasztalják meg az együttes zenélés, éneklés örömét. A szakirányú képzés elméleti tárgyaihoz hasonlóan a lexikális tudásanyag átadása dominál, ami a gyakorlat, az élményszerű zenélés hiányában elidegenítő hatású lehet. Mindközben, a fiatalok életét szinte minden pillanatban áthatja egy, a média, az internet által közvetített populáris zenekultúra. Ha a kedves olvasó eddig még nem

Miért éri meg egy zenetanárnak heti egy órában egymástól távolabbra eső iskolákban hétről hétre énekelni nem feltétlenül akaró diákokkal foglalkozni?

megszólaltatásához szükséges – kétségtelenül fontos – technikai, jobb esetben művészi szempontokra koncentrál, így a specifikus zenei kreativitás fejlesztése, legyen szó az alkotásról vagy az improvizációról, háttérbe szorul.

Azt szeretném, ha az iskola a kiteljesedés helye lenne

Nagyon sokan, különösen az akadémikus zenei közeg úgy véli, hogy az utolsó évszázadok európai műzenéjének kibontakozása már teljes mértékben kiölte az átlagemberből a „generatív zenélés” képességét. Sokan úgy gondolják, hogy már csak a mások által megteremtett zeneművek fogyasztására vagyunk képesek. Ez olyan, mintha mondjuk bizonyos helyzetekben, a köznyelvben csakis Shakespeare idézetekkel tudnánk magunkat kifejezni. Az általános zeneoktatás terén ennél is rosszabb a helyzet. Míg a művészeti

lapozott tovább, akkor valószínűleg nagy érdeklődéssel van az oktatás iránt. Joggal teheti fel magában a kérdést, hogy miért éri meg egy zenetanárnak heti egy órában egymástól távolabbra eső iskolákban hétről hétre énekelni nem feltétlenül akaró diákokkal foglalkozni? A válasz egyszerű: ez a hivatásom! Pedagógusként azt szeretném, ha az iskola a kiteljesedés helye lenne, ahová érdemes elmenni. Sokan elfelejtik, hogy mi, pedagógusok vagyunk a gyerekekért és nem pedig ők értünk. Az iskola nem csupán egy munkahely.

A szerző a tusnádi, karcfalvi, csíkdánfalvi, csíkpálfalvi és tusnádfürdői iskolák pedagógusa.

FÁBIÁN ATTILA

fabianattila95@gmail.com

Nagyvárad ki diákai rajzai a farsangi mulatságról

„Förgeteges ez a bál, még a ház is muzsikál”

• BALLA SZONIA

• BIRTA DÁNIEL

• PÁSZTAI DÓRA

• PÉKNYRÓD

• RIGÓ BLANKA

• GALAMBESZTER

• GALAMB SÁRA

• GYULAI BOTOND

• KOLBERT HANNA

Sajátos nevelési igényű gyerekek, speciális iskolák

A sérült, fogyatékkal élő vagy viselkedésproblémákkal küzdő gyerekekkel másként kell foglalkozni, másként kell oktatni őket, mint a többieket. Számukra létesültek az úgynevezett speciális iskolák, az inkluzív oktatási központok, ahol sajátos módszerekkel, egyénre szabott ritmusban tanítják meg a szakemberek mindazt, amit a többi gyerek normál iskolában és az előre meghatározott terv szerint sajátít el.

Bár Hargita megyében még számos más iskolában léteznek osztályok sajátos nevelési igényű gyerekek számára – összesen 23, amelyek közül három óvodai csoport, és 20 súlyos fogyatékkal élő gyerekek iskolai osztálya –, Demeter Levente főtanfelügyelő szerint még további iskolákat lehetne létesíteni.

Legnagyobb gond a helyhiány

Maros megyében ötven évvel ezelőtt alakult meg az első ilyen tanintézmény, amelyet hétköznapi nyelven mindenki csak kisegítő iskolaként ismer, ma az 1-es Számú Inkluzív Oktatási Központ elnevezést viseli. A tanintézet azóta is ott működik abban az épületben, ahol létrejött, és bár jól felszerelt, korszerű eszközökkel ellátott iskola, ahol a legjobb szakemberek foglalkoznak a diákokkal, legnagyobb gondja az iskolának a helyhiány. Mivel egy-egy osztályban – a sérülés mértékétől függően 4–6, illetve 6–12 gyerek tanul, sok osztályteremre van szükség. Ezért a gyerekek délelőtti és délutáni program szerint

járnak iskolába. Marosvásárhelyen létezik még a 2-es Számú Inkluzív Oktatási Központ, valamint Szászrégenben is működik egy hasonló iskola. Magyar és román tannyelvű osztályokba járnak a gyerekek, előkészítő osztálytól 8. illetve 10. osztályig. Kéttípusú osztály létezik: az egyikben a súlyosan és többszörösen sérült gyerekeket oktatják, itt 4 és 6 közötti a létszám. A másik típus a közepsúlyos és viselkedészavaros gyerekek osztálya, ahol 6 és 12 közötti a létszám.

Kisbusz szállítja a gyerekeket

Hargita megyében egy magyar tannyelvű inkluzív oktatási központ működik Oklándon, és egy román tannyelvű Bélborban. Bár a megyében még számos más iskolában léteznek osztályok sajátos nevelési igényű gyerekek számára – összesen 23, amelyek közül három óvodai csoport és 20 súlyos fogyatékkal élő gyerekek iskolai osztálya –, Demeter Levente főtanfelügyelő szerint még további iskolákat lehetne létesíteni. Például Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen, Gyergyószentmiklóson, Maroshévízen is volna rá igény, ahová a közeli településekről is bevihetnék a gyerekeket, hogy részesüljenek a teljes oktatási ciklusban, hogy megkaphassák azt a teljes figyelmet, amire szükségük van. Maros megyében a három központon kívül Szovátán és Radnóton működik sérült és viselkedészavaros tanulók osztálya, a többi településről, a falvakból kisbusz szállítja a legközelebbi intézménybe a gyerekeket. Például a Felső-Maros mentiek Szászrégenbe, a nyárádtőieket, mezőcsávásiakat Marosvásárhelyre. A közepesen sérült és viselkedészavaros tanulók nyolc osztályig járnak az iskolába, majd szakiskolában folytathatják a tanulmányaikat – tudtuk meg Péterffy Csilla aligazgatótól. A többszörösen sérült gyerekek 10. osztályig tanulnak az iskolában. Az ő elhelyezkedésük a végzés után

nehézkesebb, általában úgynevezett védett műhelyekben vagy alapítványoknál találnak számukra megfelelő munkát.

A tükörkép fontossága

Csíkszeredában famegmunkálást, szabászatot tanulhatnak azok, akik kikerültek az inkluzív oktatási központokból 8. osztály után, vagy elárúsítónak, kereskedelmi kisegítőnek képezik őket

A művészeti líceum képzőművészeti szakos tanulóival olyan önkéntesi programot hoztak létre, hogy a diákok segítségével tanítják a rajzot.

a Szent Anna Speciális Szakközépiskolában magyar, valamint román nyelven. A Maros megyei önkormányzat és a megyei tanfelügyelőség is mindenben támogatja a sajátos nevelési igényű gyerekek tanintézményeit, az iskolákat a legmodernebb műszaki eszközökkel látták el, a pedagógusok, pszichológusok, gyógypedagógusok, pszichopedagógusok jól felkészültek, és folyamatosan képzik magukat. Pályázatok révén, valamint nagylelkű támogatóknak köszönhetően sikerült valamennyi osztályterembe laptopot és kivetítőt vásárolni – számolt be Péterffy Csilla. A kinoterápiás terem is új eszközökkel gyarapodott, az udvar is jól felszerelve, szabadterei játékokkal, bútorokkal van ellátva, a gyerekek ott is jól érzik magukat. Az iskolába lépve tükör fogadja a belépőt, így aki az emeletre tart, vagy az udvarra, saját tükörképével találja szemben magát. „Meglátjuk önmagunkat, kihúzzuk a vállunkat, megigazítjuk a testtartásunkat, de azt is szemrevételezzük, hogy milyen a ruhánk, a cipőnk” – magyarázza Anișoara Moga

igazgatónő, aki éppen napi körútjáról tér vissza az igazgatói irodába. Mint mondja, mindennap megteszi ezt a szemlélt, valamennyi osztályba benéz, érdeklődik, számba veszi a sikereket vagy megoldásra váró problémákat. Az iskolában a 2019–2020-as tanévben összesen 241 gyerek tanul. Összesen 26 osztály van, plusz egy a tüdőbeteg (tbc) gyerekek számára. 18 román tannyelvű – 6 középsúlyos és 12 halmozottan súlyos gyerek számára –, és 9 magyar, amelyből 5 középsúlyos és 4 halmozottan súlyos gyerekeké.

A szülő dönt az iskola kiválasztásáról

Ahogy Péterffy Csillától megtudtuk, a szülőknek jogukban áll arról döntenie, hogy sérült vagy halmozottan sérült gyerekeiket a speciális iskolába íratják, vagy normál iskolába, ahol fejlesztő tanár foglalkozik velük. A közepesen súlyos vagy viselkedészavarral küzdő gyerekek osztályába általában azok a tanulók kerülnek, akik nem bírják a tempót a normál iskolákban, és lemaradnak, osztályt ismételnék, esetleg még ki is maradnak, ha nem kapnak kellő figyelmet. Mivel negyedik osztályig a tanítónőnek több lehetősége és ideje van külön-külön figyelni a kisgyerekekre, kevésbé jellemző az osztályismétlés, de mihelyt az 5. osztályba kerülnek, azok a gyerekek, akik kevésbé felelnek meg az elvárásoknak, lemaradoznak, nem bírják a tanárok diktálta tempót, a sokféleséget. Ezért aztán általában az 5. és 6. osztályosokat íratják a központba vagy a speciális osztályokba, ahol lassú ritmusban, saját képességeiknek megfelelően tanulnak. Ugyanazt sajátítják el, mint amit a normál iskolában tanulnak, csak más módszerekkel. Ahhoz, hogy a speciális oktatási intézményben tanulhasson egy sérült vagy halmozottan sérült, illetve viselkedészavaros gyerek, előbb egy felmérésen kell részt vennie a megyei pszichopedagógiai tanácsadó központban. Az ott kibocsátott irat alapján egy szakmai orientációs bizottság is ad egy igazolást, amelyben feltünteti a gyerek adottságait, személyes sajátosságait, és annak alapján választanak számára oktatási intézményt, speciális iskolát, osztályt vagy normál iskolát, ahol fejlesztő tanár foglalkozik vele. Hargita megyében a szakképzett személyzet

hiányával küzdenek, valamint azzal, hogy nagyon sok sajátos igényű, falun élő gyerekek nem tudják azt az oktatást biztosítani, ami megilletné őket. Maros megyében túl kevés a fejlesztő tanár, aki az általános iskolákban foglalkozik a gyerekekkel, ezért nagyon nehezen tudnak eleget tenni a szükségletnek.

vagyunk, de tornát, rajzot, zenét is kell tanítanunk, és nincs mindenhez adottságunk” – magyarázta Péterffy Csilla, aki elmondta, sok diák önkénteskedik náluk, hetente segítenek órát tartani. A másik projektet a marosvásárhelyi kutyaegylettel kötött együttműködési szerződés jelenti. Az idén először a központ tanít-

A marosvásárhelyi 1-es Számú Inkluzív Oktatási Központ

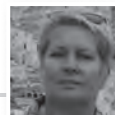
A művészeti diákok segítenek

A marosvásárhelyi 1-es Számú Inkluzív Oktatási Központ háromszor nyert Erasmus-projektet – számolt be Péterffy Csilla, aki elmondta, kettő ezek közül a pedagógusoknak szól. Az Erasmus-programnak köszönhetően 15 munkatársa szakmai képzésen vett részt különböző európai központokban. Most egy finnországi képzésre készülnek, amelyen egyéni fejlesztők, logopédusok vesznek részt. A harmadik projekt révén, az országban elsőként, egy hasonló jellegű külföldi tanintézménnyel kötöttek partnerkapcsolati szerződést. Egy magyarországi iskolával sikerült felvenni a kapcsolatot, és közös programokat kialakítani. Ez a gyerekek együttműködéséről, fejlődéséről is szól – magyarázza az igazgató, aki további két érdekes projektről is beszámolt. A marosvásárhelyi Művészeti Líceum képzőművészeti szakos tanulóival egy olyan önkéntesi programot hoztak létre, amely révén a segítségükkel tanítják a rajzot. „Gyógypedagógusok

ványai részt vettek a Dracula Dog kutyás eseményen, ahol kiállították saját készítésű alkotásaikat, bemutakoztak így a nagyközönségnek. Fontosak az ilyen események, és az, hogy jelen lehetnek ezeken, hiszen minél többen hallanak róluk, annál több támogatót nyerhetnek maguknak, a szponzorok is könnyebben rájuk találhatnak. Marosvásárhelyen szervezték meg első alkalommal azt az országos fesztivált, ahová különböző régiók speciális oktatási intézményeiből érkeztek a résztvevők. Tavaly például a megyéből 300 diák érkezett Marosvásárhelyre. Az idén is készülnek az eseményre, május első hetében tervezik megszervezni – mondja az igazgató, hozzátéve, hogy az eredeti időpontot, a május végét előbbre hozták, hogy a ballagásokkal ne keresztezzék egymást.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

A gyermekkorról alkotott felfogás különböző kultúrákban

Ha visszatekintek a saját gyerekkoromra, az 1970-es, 1980-as évekre, és összehasonlítom a mai gyerekekével, L. P. Hartley regényének, *A szerelmi postásnak* (The Go-Between, ford. Borbás Mária) egyik híres mondata jut eszembe: „A múlt idegen ország: ott egészen másképpen történnek a dolgok.” Az azóta eltelt viszonylag rövid időszakban is hatalmas átalakulásokat érzékelek a gyerekek életét illetően, és abban a tekintetben is, hogy miként gondolkodik a társadalom róluk, illetve hogyan kezeli őket: óriási a különbség a gyermekkor mai és történelmi megítélése között.

Az inuit közösségekben a felnőtté válást főként az ítélkezés képességének elsajátításaként tartják számon

A gyermekkor mint társadalmi konstrukció

Manapság a gyerekekre kevés felelősséget rónak a nyugati társadalmakban, az életvitelüket főként a játék jellemzi a munka helyett. A mai gyermek életében az iskolába járás töltötte be a pénzkeresés, a közösségi élet és a fogyasztás, a termelés helyét – és mindez viszonylag új dolog. Száz évvel ezelőtt tökéletesen elfogadott gyakorlat volt, hogy egy tizenkét éves gyerek dolgozzon, manapság pedig szociális szempontból megengedhetetlen: ha megtörténne, perbe fognák a szülőket és a munkáltatót is. A gyermekekkel szemben támasztott elvárások történelmi változásait többek között két amerikai író, Barbara Ehrenreich és Deirdre English összegezte. A gyermekkorról alkotott mai és koloniális korszakbeli (1600–1775) amerikai felfogás összehasonlításakor írják, hogy ha ma a négyéves gyerek meg tudja kötni segítség nélkül a cipőfűzőjét, lenyűgözi a környezetét. Ezzel szemben a koloniális korszakban a négyéves kislányok

harisnyát, egyujjas kesztyűt kötöttek, komplikált hímzéseket készítettek, hatéves korukban pedig gyapjút fontak. Az iparkodó kislányt „Mrs.”-nek (asszonyomnak) szólították „Miss” (kisasszony) helyett, ezzel jelezve: méltányolják, hogy hozzájárul a családi gazdaság gyarapításához, és tulajdonképpen nem is tekintették gyereknek. A gyermekről alkotott felfogás változásai sok társadalomtudóst arra sarkallnak, hogy kijelentsék: a gyermekkor voltaképpen társadalmi konstrukció. Ez a kifejezés arra utal, hogy a gyerekről alkotott felfogás a világ különböző helyein más-másféle, és míg minden társadalom elismeri, hogy a gyerekek különböznek a felnőttektől, társadalmanként változó, hogy a felnőtt és a gyermek közt milyen különbségeket vesz tekintetbe, és milyen elvárásokat támaszt a kicsikkel szemben az adott közösség.

„Ihuma”: az ítélkezés képességének elsajátítása

A szociálintropológia kutatásai szerint a gyermekről alkotott felfogás a világ különböző részein nagyon sok tekintetben eltér a nyugati civilizációban uralkodó nézetektől. Jean Briggs a kanadai sarkvidéken élő inuitok (eszkimók) körében kutatott, és leírta, hogy az inuit közösségekben a felnőtté válást főként a gondolkodás, ítélkezés és megértés képességének elsajátításaként kezelik (inuit nyelven ihumának hívják). Mivel a kisgyerekek még mindezt nem sajátították el, könnyen dühbe gurulnak, gyakran sírnak, és képtelenek megérteni a kívülről jövő nehézségeket, amikkel a közösségnek meg kell küzdenie – például az élelemhiányt. És mert nem lehet velük vitatkozni, az inuit szülők jórészt toleranciával, elnézéssel kezelik a gyermekeket, és csak akkor próbálják őket tanítani és nevelni, amikor nagyobbak lesznek, és elkezdnek ismereteket szerezni.

A csendes-óceáni szigeten örültnek tartják a gyermeket

Ezzel ellentétben a csendes-óceáni Tonga szigetén – az itteni szokásokat Helen Morton kutatta – a gyerekeket rendszeresen verik a szüleik vagy nagyobb testvéreik. Inkább bolondnak, örültnek tekintik őket, semmint felnőttnek, mivel még nem sajátították el a közösség által nagyra becsült szociális alkalmazkodás képességét (a potót, ahogyan ők nevezik ezt a fogalmat). Rendszeresen ujjal mutogatnak rájuk, csúfolják tapasztalatlanságuk és ügyetlenségük miatt, és azt a gyereket, aki hasra esik, kinevetik, vagy megverik. A kiskorúakat gonosznak és ártalmasnak tekinti ez a társadalom, úgy gondolják, hogy pusztán rakoncátlanságból sírnak, és követelnek élelmet. A legszigorúbban 3 és 5 éves koruk között büntetik a kicsiket, mert úgy vélik, ekkor különösen önfejűek és akaratosak. A szülők úgy tartják, hogy a szociális alkalmazkodóképességre csak fizikai fenyítéssel idomíthatják a gyerekeket, akiket a kívülről állók szemszögéből nézve igencsak durva eszközökkel nevelnek.

Nyugat-Afrika:**a gyermek minden nyelven ért**

Máshol a gyerekről alkotott felfogás gyökeresen különbözik az előbb említettől. Példának okáért a bengiek, egy kis nyugat-afrikai népcsoport azt feltételezi, hogy a nagyon kis gyerekek tudnak és megértenek mindent, amit nekik mondanak, bármilyen nyelven is próbáljanak velük kommunikálni. A beng népcsoport – amelyet Alma Gottlieb antropológus tanulmányozott – abban hisz, hogy a gyerekek születésük előtt szellemi világban éltek, ahol minden emberi nyelvet és kultúrát értettek. Ezen a spirituális helyen a beng hitvilág szerint az élet kellemes, a gyerekek sok barátja van, és gyakran vonakodik elhagyni a szellemi világot a földi életért. Felfogásuk szerint a gyerek születése után még pár évig kapcsolatban áll a másik világgal, ahonnan érkezett, és eldöntheti, visszatérjen-e oda, ha nem gondoskodnak róla itt kellőképpen. Így a szülők nagy odafigyeléssel gondozzák kicsi gyermekeiket, hogy ne kisértse meg azokat a másik világba való visszatérés gondolata, sőt tiszteletet tanúsítanak irántuk, mert világképük szerint a csecsemők kapcsolatban állnak azzal a világgal, amivel a felnőttek már nem.

Gyerek nem vigyázhat gyerekekre?

A felnőttek társadalmában az Egyesült Királyságban és általában a nyugati világban hajlamos cselekvésképtelennek és a felnőttek társadalmának függvényeként tekinteni a gyermeket. Sok nem nyugati társadalomban azonban másként van: a gyerekek dolgoznak, hozzájárulnak a család fenntartásához már nagyon kicsi kortól kezdve. Jó példa erre a gyerekekre való felügyelet kérdése. Az Egyesült Királyságban például tizenégy év alatti gyerekek esetében illegálisnak számít, ha felügyelet nélkül magukra maradnak kisebb gyerekekkel, hogy utóbbiakra vigyázzanak, mert erre alkalmatlannak és felelőtlennek tartja őket a társadalom. Michelle Johnson tanulmányt írt a nyugat-afrikai fulani népcsoportról, és tőle tudjuk, hogy a fulani társadalomban a 4 éves kislányoktól már elvárják, hogy felügyeljenek kisebb testvéreikre, vizet és tűzifát hordjanak, hatéves korukban pedig gabonát őröljenek. Ezek a gyerekek óvodáskorukban megfejtik az állatokat, vaját készítenek, és az anyjukkal együtt árulják a terményeket a piacon.

A szociálintropológia nem ítélkezik

A szociálintropológia arra a kérdésre keresi a választ, hogy a gyermekkor, a gyermeknek a közösségben betöltött szerepét miként értelmezi az adott társadalom, nem pedig arra, hogy mindez miként viszonyul a nyugati civilizáció gyermekről, gyermekkorról alkotott felfogásához. A szociálintropológusok kerülnek, hogy kívülről jövő eszméket, fogalmakat, elképzeléseket társítsanak a világról más-másféleképpen gondolkozó népekhez, valamint azt is, hogy értékítéletet alkossanak más társadalmak gyermeknevelési szokásairól. Míg a nyugati civilizáció kifogásolhatja, hogy a nyolcéves gyerek dolgozik, vagy a tizenkét éves kislányt férjhez adják, az illető társadalmakban ezt normálisnak tekintik, a gyermekkor tényleges részének. És megfordítva: egy nem nyugati ember optikáján keresztül nézve sok, általunk elfogadott gyermeknevelési gyakorlat szerfelett bizarrnak, különösnek, esetleg a gyermek számára éppenséggel károsnak

tűnhet. Azt, hogy a gyerekeknek külön szobája van, hogy nem kizárólag akkor adnak neki enni, amikor kéri, vagy hogy a szülő inkább hagyja a csecsemőt sírni, semmint, hogy azonnal megszüntesse a nyugtalanság okát, sok nem nyugati társadalomban károsnak tekintik, és úgy ítélik meg: a nyugatiak nem tudják megfelelőképpen nevelni a gyerekeket. A gyermekkor változó társadalmi jelenség, ami állandóan lenyű-

A 19. század közepén miniatűr felnőttnek tekintették a gyerekeket, sokszor így is ábrázolták őket

göz, ugyanakkor aggodalommal tölt el bennünket. Kultúrák közötti perspektívából nézve a világon fellelhető gyermekkorfelfogások széles skálájával találkozhat a kutató, és meggyőződhet arról, nem tanácsos beavatkozni, közbelépni vagy kritikával közeledni azoknak a társadalmaknak az életéhez, amelyek távol állnak a nyugati civilizáció által kialakított világképtől. Minden társadalom elismeri, hogy a gyerekek különböznek a felnőttektől, sajátos tulajdonságokkal és szükségletekkel rendelkeznek. Ami az antropológust és más társadalomtudósokat érdeklí, az az, hogy minden egyes társadalom különféleképpen vélekedik a gyermekkor természetéről, valamint, hogy az adott közösség gyermekkorról alkotott felfogása miként hat a gyermek életére.

Fordította: Kiss Judit

A szerző a Cambridge-i Egyetemen szerzett doktori fokozatot szociálintropológiából. Gyermekkorral kapcsolatos tanulmányokat (childhood studies) oktat Nagy-Britanniában.

HEATHER MONTGOMERY

A tudás és a tudatlanság körvonalairól

„Minél többet tudunk, a világ annál fantasztikusabbá válik.”
(Aldous Huxley)

A konkrét emberi tudás és annak világos mennyiségi és minőségi tudatossága között fennálló, egészen meglepő kapcsolatra világított rá Constantin Noica (1909–1987) kiváló román filozófus és író, amikor azt fogalmazta meg, hogy „Nem elég egyszerűen tudni, hisz tudni kell azt is, hogy tudunk”. Ez a meglátás véleményünk szerint azért is felettebb lényeges, mert tudásunk csakis akkor lesz hasznosítható (és például alkotó jellegű konkrét gyakorlati alkalmazásokra alkalmas), ha az egyértelművé válik számunkra. Ugyanakkor csak akkor leszünk képesek tudásunk következményeit változatos cselekvéseinkben és tevékenységeinkben pontosan előrevelíteni, ha az világosan tudatosulva ülepedik le elménkben. Ebben az orientációban tagadhatatlannak tűnik persze az is, amit sok kiváló gondolkodó, többek között George Călinescu (1899–1965) román irodalomkritikus is megállapított egy emlékezetes aforizma formájában, nevezetesen, hogy „minél többet tudunk, annál világosabban ráébredünk arra, hogy milyen keveset tudunk”. Ha jól belegondolunk, ez ténylegesen így van, mert hiszen az általános vagy valamilyen megismerési területre vonatkozó explicit tudás fokozatos gyarapodása a megismerő egyénben azt az erős (és bizonyos értelemben kellemetlen) érzést gerjeszti, hogy még mily irdatlan sok minden vár a megismerésre, illetőleg, hogy még mennyi mindent nem tud, és milyen sokat kell még tanulnia. Minél többet tud tehát valaki (egyetlen egy vagy több műveltségi terület vonatkozásában), annál inkább érezni, és egyre nyomatékosabban tudni fogja azt is, hogy mennyire kevés (minimális) az, amit tud, az emberiség által ez idáig felhalmozott tudáskincstárának mértékéhez mérten. Ebből az izgalmas emberi érzésből fakadóan fogalmazhatta meg Isaac Newton (1642–1727), a zseniális angol fizikus és filozófus,

ama emlékezetes gondolatát, miszerint „tudásunk egy csepp, amit nem tudunk, az egy egész óceán”.

Az általános tudás terén mára már az is beigazolódott pszichológiai tény, hogy a széles körű tudás nem mindig jelent értelmességet és bölcsességet, nem segíti mindig a koncepciófejlődést, az elméletalkotást, nem erősíti közvetlenül sem az életviteli vagy magatartási leleményességet, sem a tevékenységbeli alkotóképességet. Ha a megszerzett tudás egymástól elszigetelt, kapcsolatokat nélkülöző és összeláncolatlan ismeretekből alakul ki, ha rendezetlen, rendszertelen, hierarchizálatlan és integrálatlan, természetesen ha nem egységesült, ha alapvető megjelenési formáinak (az adat- és ténytyszerű, illetve faktikus ismeretek, valamint a készségek, képességek és kompetenciák) tekintetében nem arányos és nem kiegyensúlyozott, ha nem szervesen összekapcsolódó és hálózatszerűen összeálló információs elemekből épült ki, alapvető élethelyzetekben, nagy léptékű szociális és szakmai problémák megoldásában nem lesz hatékonyan hasznosítható. Eme gondolatmenethez kapcsolódóan igazat kell adnunk Hérodotosznak (Kr. e. 484–426) is, a híres görög történetírónak, amikor azt a felejthetetlen tételt fogalmazta meg, hogy „nem a sokat tudó a bölcs, hanem az, aki tudja, hogy mitévő legyen”. Tehát a sikeres társadalmi és szakmai életgyakorlás távlatában nem annyira a tudás mérete (mennyisége vagy volume) mérvadó, mint inkább az a produktív, logikus és kreatív gondolkodási képesség, illetőleg az az általános intelligencia, amely rá tud szerveződni az adott tudásra. Nem téveszthetjük tehát szem elől, hogy a sikeres gondolkodási képesség, mint ahogyan a megfelelő szintű intelligencia kialakulása is jelentős mértékben ismerettanulás, illetve tudásszerzés függvénye. Az intelligencia moduláris, Howard Gardner (sz. 1943) kortárs amerikai pszichológus nevéhez fűződő elméletének alapján azt

lehet megállapítani, hogy például a matematikai intelligenciája annak a tanulónak fejlődik jobban, aki több matematikai ismeretet elmélyültebben megértve sajátítja el, s ennek alapján, aki minél szélesebb szférájú matematikai tudás birtokosává válik. Ennek az elméletnek a függvényében egyszersmind elképzelhetetlen, hogy valakinek kiváló matematikai intelligenciája legyen, matematikai informáltság, illetve elégséges mértékű matematikai tudás hiányában. A Gardner-féle elmélet szellemében elemi igazságnak látszik, hogy információtanulás hiányában egyszerűen nem beszélhetünk sikeres intelligenciafejlődésről. Ritkán, kizárólag kiváló minőségű öröklöttség esetén megtörténhet azonban az is, hogy valamely értelmességi típusnak egy bizonyos foka mindenképpen, illetve még elégtelen információtanulás nélkül is kialakul. Általánosan is azonban azt állapíthatjuk meg, hogy egy elégtelen információs bázis körülményei között bármelyik fajta intelligenciából mindig kevesebb bontakozik ki, mint amennyi a lappangó genetikai hozomány révén potenciálisan lehetséges lenne. Az intelligencia változatos moduljaira vonatkozó elmélettel szorosan összefügg a tudás változatainak vagy formáinak a kérdése is. Szerencsés körülmények között az iskolai oktatás során a tanuló számos, változatos jellegű és természetű tudást (tudástípust, tudásszeletet) alakít ki, jobban mondva mérsékeltebb szférájú speciális, a valóság csupán egy-egy szűkebb területére vonatkozó (sajnos egymástól meglehetősen elszigetelt) tudásokat sajátítja el, amelyek fundamentumát egyfajta alaptudás biztosítja.

Érdekes pszichológiai és pedagógiai témát alkot a saját tudásra vonatkozó egyéni tudás kérdése is. Ez tulajdonképpen arra vonatkozik, hogy az egyén elméjében milyen mértékben és mennyire pontosan tudatosul saját tudásának állaga és jellege, illetve, hogy ez az ún. metatudás mennyire reális. Ugyanis tapasztalati tények

igazolják, hogy az ember gyakorta hajlamos félreismeri saját tudását, amennyiben azt rendszerint vagy alá- vagy pedig túlbecsüli. A lehetséges két szélsőséges eset nyilván az, amelyben az egyén azt gondolja, hogy ő gyakorlatilag semmit sem tud, illetve amelyben meggyőződéssel hiszi, hogy ő mindent tud. Nincs okunk azt hinni, hogy a tudásra vonatkozó megfelelő személyes és mélyen tudatos rálátás nem segíti az elkövetkezőkben lezajló tudásbővítés pedagógiai folyamatát.

A fentiekhez talán még egyfelől csak William Somerset Maugham (1874–1965) nevezetes angol író, meglepő elgondolása kíváncskozna, mely szerint „az az ember, aki nem tud semmit, igencsak megelégedett és boldog lehet, hisz úgy hiszi, hogy nem létezik semmi megtudni-való, következésszerűen ő mindent tud”. E szituáció mindenekelőtt az ostoba, korlátolt, a tanulástól elzárkózó, a vizsgálódásoknak, a személyes megtapasztalásnak, illetőleg a tapasztalatok közvetlen megszerzésének fontosságát nem tulajdonító, tanulási motivációval egyszersmind nem rendelkező emberre jellemző, aki végül is nem eszmél rá arra, hogy mennyi megismerendő információs anyag létezik, és ebből fakadóan részint úgy érzi, részint pedig úgy könyveli el, hogy ő gyakorlatilag mindent tud (tehát nincsen semmiféle szüksége tudásának a tanulás kognitív eszközével történő permanens bővítésére). Napjainkban, az egész életen át tartó tanulás megfellebbezhetetlen szükségességének korában, talán nincsen ennél károsabb intellektuális attitűd, akár az egyes egyén, akár egy-egy közösség vagy az egész társadalom vonatkozásában. Másfelől pedig Szókratész (Kr. e. 470–399), nagy hatású ókori görög filozófus egészen meglehetősen és némiképpen ellentmondásos, intenzív önfigyelésből származó érzékletes megállapítását kell megemlíteni, miszerint „tudom, hogy semmit sem tudok”. E helyen megint arra a következtetésre juthatunk, melynek megfelelően minél mélyebbre hatolunk a tanulás révén a valóság megismerésében, annál erősebb lesz az az érzésünk, hogy ismeretállományunk mennyire hiányos, illetve, hogy milyen szűk körű tudással rendelkezünk. Úgy is fogalmazhatunk, hogy minél többet tud egy területről az ember, a további tudás megszerzésének vagy a még megismerésre váró, hihetetlenül nagy tudáskészletnek a viszonylatában gyakran

annál félénkebb, elidegenedettebb és bizonytalanabb lesz. Feltételezhetően a végletet itt nyilván az a paradoxon szituáció jelentené, melyben már mindent megismertünk, mindent tudunk, minek következtében arra eszmélnénk rá, hogy gyakorlatilag semmit nem tudunk. Nyilvánvalónak tűnik, hogy e helyzetnek lehetősége – mindenekelőtt az emberi lény kognitív sajátosságaiból fakadóan – egyelőre teljes mértékben kizárt.

Aligha kétséges, hogy az utóbbi időben, mondhatni szemünk láttára, mind az iskola, mind pedig a tanuló egyén vonatkozásában egyre nagyobb és jobb oktatástechnikai lehetőségek láttak napvilágot, ami a tudás átörökítését és közvetítését, valamint annak megszerzését és elsajátítását, voltaképpen a tág értelemben vett tanulás tevékenységét illeti. Az egyre korszerűbb kommunikációs és információs technológiai eszközök, mindenekelőtt a számítógép és az internet, a tanulás és a tudás iskolai problematikájának új korszakát alapozták meg. Itt érdemes megemlíteni Teller Ede (1908–2000), a világhírű atomfizikus figyelemfelkeltő gondolatát, melynek megfelelően „az olyan ember, aki nem ért a számítógéphez, a 21. században analfabétának fog számítani”. A számítógéphez való értés fontossága pedig ma mind az iskolai oktatás, mind pedig a tanulás vonatkozásában is kifejezetten megmutatkozik. A számítógépek – és nyilván más komplex és sokdimenziós tanítás- és tanulásmetodológiai eszközök – olyan didaktikai lehetőségeket jelenítenek meg, amelyek feltérképezésén, megértésén és alkalmazási módjainak a pedagógiai kutatások napjainkban is széleskörűen foglalkoznak. Ezek az eszközök azonban, noha számottevő mértékben megkönnyítik az egyes információk gyors, gyakorlatilag azonnali elérését, birtokba vételét, feldolgozását, tárolását, csoportosítását, megőrzését stb., nem képesek az egyes ismereteknek egységes és szerves tudásrendszerbe ötvözésére, az ismeretek rendszerezésére, a fogalmak hierarchizálására és integrálására. Ahhoz, hogy a különböző műveltségi területekre vonatkozó információk a tanuló elméjében szervesen összeszerveződött, egymásba és egymásra épült, kapcsolataik mentén hálózatokba integrálódott, magas fokon egységesült és leülepedett tudássá alakuljanak, nélkülözhetetlenül iskolászerű oktatásra, rendszeres tanítási-tanulási folyamatokra,

illetve szaktanárok szakavatott pedagógiai munkájára van szükség. Iskolán kívül és tanárok útmutatásainak hiányában a tanuló egyszerűen eltéved, és elvesz az információk tömkelegében, tudatának és elméjének egyes korlátait nem képes túlhaladnia, s az internet adta fantasztikus információs lehetőségek, a felajánlott megtudni való ismeretállomány eszméletlen méreteinek ellenére gyakorlatilag nem lesz képes életét hatásosan segítő, azaz a tevékenységek végzésében sikeresen gyakorlatba ültethető szisztematikus tudás megszerzésére. A tanár didaktikai beavatkozásai nélkül, az internet szinte kivétel nélkül csak a lexikális vagy tartalmi tudás kialakulását segítheti, csupán a deklaratív és enciklopédikus, az információk egyszerű és merev szummációjában kifejeződő, hasznosításra és alkotó felhasználásra nem igazán alkalmas ismeretek többé-kevésbé kiterjedt készletét hozhatja létre a tanuló elméjében. S aligha kétséges, hogy az információk egyszerű halmaza (bármilyen méretű legyen is az) önmagában még távolról sem jelent sem kiváló okosságot, sem pedig tényleges tudást vagy műveltséget.

A tudás bonyolult pszichokognitív jelenségére vonatkozó fejtegetéseinket azzal a megfigyeléssel zárnánk, melynek megfelelően az iskolában a tanulóknak tanulásra felajánlott tudásanyag (oktatási tartalom), valamint a tudásmegalapozás extrém bonyolult kérdése napjainkban, a tudásalapú, illetve permanens tanulásra épülő (információs) társadalom körülményei között is a szakmai viták középpontjába áll. Napjainkban a tudás tematikájának tudományos szempontok alapján történő kutatása egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a pedagógia mind elméleti, mind pedig gyakorlati területein. Ez a tény hozható összefüggésbe, hogy jelen pillanatban a társadalmi és gazdasági élet valamennyi területén a tudás összes megjelenési formájának jelentősége fokozottan felértékelődött.

(Az írás első részét 2019. decemberi lapszámunkban közzeltük.)

FODOR LÁSZLÓ
la_fodor@yahoo.com

Játékos módon bővítik a diákok történelmi ismereteit

Közösségépítő szerepe van a Problema Solvenda Romania történelmi témájú esetmegoldó versenynek, amely a tapasztalatok alapján közelebb hozza egymáshoz a román és magyar diákokat.

A középiskolásokat megszólító megmérettetést ötödik alkalommal hirdetik meg. Elindult a jelentkezés az esetmegoldó versenyre, amelyet a kolozsvári Mathias Corvinus Collegium (MCC) és a budapesti Case Solvers közösen szervez ötödik alkalommal. A verseny fő célja újragondolni a történelmet, kiaknázni a „mi lett volna ha” lehetőségeket – mondta Likker Zsuzsanna projektvezető. A történelmi témájú csapatverseny szervezői szeretnék, hogy egyrészt a fiatalok már középiskolás korban megismerjék a problémamegoldás hivatalos módszertani hátterét, másrészt bővíteni a diákok történelmi ismereteit játékos, interaktív módon. Mindezt úgy, hogy történelmi személyek helyzetébe képzelhetik magukat, és ezáltal átírhatják a múltat. „A verseny során a diákok több képességet és készséget fejlesztenek, amelyeket a hétköznapi életben is fel tudnak használni és kamatoztatni. Ilyen a problémamegoldó képesség, az előadástechnika, retorikai és beszédkészség, illetve fejlődik a kooperációra való hajlamuk, kreativitásuk is. A megmérettetés felkészülési ideje alatt megtanulnak a tényekre koncentrálni, mérlegelni, és valós helyzeteket, megoldásokat elemezni szempontrendszerek alapján” – részletezte a projektvezető. A romániai középiskolás diákokat megszólító problémamegoldó verseny három szakaszból áll: online forduló, elődöntő, döntő. Az online fordulóban a csapatok logikai kérdéseket és esszéírási feladatokat kapnak. Az elődöntőben és döntőben viszont már egy előre meghatározott történelmi esetet kell feldolgozniuk az elsajátított tudásukra alapozva. „Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy az elődöntő alkalmával, amikor a legjobb kilenc csapat találkozik, nagyon nagy érdeklődést mutatnak egymás iránt. Annak ellenére, hogy konkurens

Bár versenytársak, a diákok kíváncsiak egymás tapasztalataira

helyzetben állnak, sokat beszélgetnek, kíváncsiak egymás tapasztalataira. A román és magyar anyanyelvű diákok egy közösséget alkotnak” – mutatott rá Likker Zsuzsanna. Hozzátette, a verseny tematikája már egyértelműen közelebb hozza a tanulókat egymáshoz, hiszen hasonló érdeklődési kört feltételez a jelentkezés. A versenyre háromfős csapatok jelentkezhetnek február 16-ig a <http://problemasolvenda.com/ro/hu/> oldalon. A szervezők felhívják a figyelmet arra, hogy a csapatot nem feltétlenül egy osztályközösség három tagja kell alkossa, csupán az a feltétel, hogy középiskolás diákok legyenek. Február 24–29. között zajlik az online felkészülési időszak a honlapon található videók segítségével. Március 2–6. között lesz az online forduló, innen kerül ki a kilenc legjobb csapat, akik továbbjutnak az elődöntőbe, majd megkapják a megoldandó esetet. A verseny elődöntőjét, illetve ezt követően az országos döntőt március 28-án rendezik meg Kolozsváron, a Sapientia Erdélyi

Magyar Tudományegyetemen. A két forduló során tolmács fordítja majd magyar nyelvről román nyelvre, és fordítva az elhangzottakat. Likker Zsuzsanna arról is beszámolt, hogy az online forduló esetében az értékeléshez javítókulcs áll a rendelkezésükre. Ezzel szemben az elődöntőnél és döntőnél szakmai zsűri értékeli a prezentációkat. A zsűri minden évben neves oktatókból, intézményvezetőkől és történészekből áll, akik többek között figyelik a prezentáció- és előadástechnikát, a logikus érvrendszer kidolgozottságát, továbbá azt, hogy a csapatok hogyan használták fel a problémamegoldó eszközöket (SWOT, opciófa stb.). Az első három helyezett csapat nyereménye minden évben gazdag könyvcsomagból és a támogatók által összeállított értékes ajándékcsoomagból áll. Az első helyen végző diákok és kíséretük továbbá részt vehetnek egy hétvégi budapesti kiránduláson.

BEDE LAURA

A hétköznapi élet problémáira szeretnének konkrét megoldásokkal szolgálni az erdélyi gimnazisták

Versenybe szálltak a kolozsvári „tudós diákok”

Készülnek a magyarországi ifjúsági tudományos és innovációs tehetségkutató verseny döntőjére azok a kolozsvári középiskolások, akik a levegőszennyezés káros hatásaira, valamint a tudatos gyógyszerfogyasztásra szeretnék felhívni a figyelmet. A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium három diákja is továbbjutott a 2019–2020. évi ifjúsági tudományos és innovációs tehetségkutató verseny második fordulójába. A magyarországi megmérettetésen 95 fiatal, köztük 10, határon túli magyar diák folytatja kutatási és innovációs tevékenységét a több mint 2,5 millió forint összegű ösztöndíjakért. A kincses városi középiskolások az Erdélyi Innovációs Műhely által első alkalommal meghirdetett Fiatalokért Erdélyben program keretében pályáztak. A műhely által támogatott fiatalok témaválasztásai a hétköznapi életben fellelhető problémákra szeretnének konkrét megoldásokkal szolgálni, így a projektek általában multidiszciplináris jellegűek – mondta Kovács Róbert Jenő műhelytag, a kolozsvári Műszaki Egyetem hallgatója. Kifejtette, Gál Emese 11. osztályos diák a Bronchus Protect című pályázatával kísérletet tesz egy olyan prevenciós eszköz és digitális rendszer megalkotására, amely révén nagyban megkönnyítheti a krónikus betegséggel élők mindennapjait a drasztikusan romló levegőminőség monitorizálásával, folyamatos megfigyelésével. Szeretné, ha kezdeményezésére az emberek nagyobb figyelmet fordítanának a levegőszennyezés káros hatásaira. A leírás alapján a Bronchus Protect© olyan hordozható eszköz, amely céltartozéka lehetne a krónikus betegségben szenvedőknek, hiszen számukra hatványozottabban fontos, hogy követni tudják a belélegzett levegő minőségét. Egy ilyen rendszer új adatokat szolgáltathat az alap kutatás számára is, a krónikus betegségek kialakulása, progressziója és kezelésének precízebb felmérésében, valamint a felhasználók és kezelőorvosai számára is új lehetőséget biztosíthatna a betegségek kezelésében, optimalizációjában és nyomon követésében.

Domokos Orsolya és Deé Róbert 10. osztályos tanulók medQR alkalmazásuk révén első körben a tudatos gyógyszerfogyasztás előmozdítására fektetik a hangsúlyt. Fejlesztésükkel szeretnének létrehozni egy felhasználóbarát felületet, amelynek révén a gyógyszerkezelések határfokának optimalizálására, valamint a gyógyszerek, étrend-kiegészítők okozta allergiás keresztreakciók csökkentésére,

elkerülésére törekednek. Amennyiben a felhasználó rögzíti a számára nemkívánatos anyagok listáját, új termék vásárlása esetén a QR- és vonalkódolvasó funkció használatával a rendszer figyelmeztetést küld a számára potenciális veszéllyel bíró összetevőkről, mellékhatásokról, továbbá, hogy fogyaszthat-e alkoholt, vezethet-e gépjárművet. Másrészről rendelkezik egy intelligensjegyzet-funkcióval, amely által képes a páciens az orvosi, gyógyszerész, valamint gyógyszergyártói útmutatásnak megfelelően használni az előírt készítményeket. Továbbá lehetőséget biztosít mellékhatások,

tünetek feltüntetésére, monitorizálására. A diákok hosszú távú elképzelése egy piacképes digitális asszisztens megalkotása.

A projekteket Kovács Róbert Jenő elektronika és távközlés szakos hallgató, valamint Gyenge Ervin, a BBTE orvosi biológia szakos mesteris hallgatója koordinálta. A Magyar Innovációs Szövetség, az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM), az Emberi Erőforrások Minisztériuma (Emmi) és az M5 csatorna által meghirdetett tehetségkutató verseny speciális tanulmányi verseny, amelyen tudományos, innovatív projekteket kell megvalósítaniuk a fiataloknak. A határidőre érkezett 99 pályázat közül a zsűri 61 kiemelkedő, főként informatikai és műszaki problémák megoldását, kidolgozását javasolta a második fordulóra.

Bár mindkét kezdeményezés fejlesztési szakaszban van, mindenképp ígéretes, hogy a fiatalok különdíjban részesültek a tavaly decemberben megrendezett TUDEK országos diákvetélkedő döntőjében, és szintén döntőbe jutottak a 29. ifjúsági tudományos és innovációs versenyen, ahol a végső megmérettetést áprilisban tartják – fogalmazott Kovács Róbert Jenő. Rámutatott, továbbá a Márton Áron Szakkollégium, valamint dr. Mészáros Tamás igazgató meghívására idén nyáron a fiatalok előadóként részt vehetnek a budapesti Ötvös Loránd Tudományegyetem által megszervezett Kárpát-medencei nyári egyetemen.

A 11. osztályos diák a Bronchus Protect című pályázatával kísérletet tesz egy olyan prevenciós eszköz és digitális rendszer megalkotására, amely révén nagyban megkönnyítheti a krónikus betegséggel élők mindennapjait a drasztikusan romló levegőminőség monitorizálásával, folyamatos megfigyelésével.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

Ózon

Az egész az ózonlyukkal kezdődik.

Mármint az az egész, ami húsz évvel később a klímaszorongásban csúcsosodik ki. Bemondják a tévében: lyuk van az ózonon. A tévében a gyengébbek kedvéért villogó, fehér nyíllal mutatják meg a nagyon is szemléletes ábrán a légkör rétregei közül az ózonréteget, hogy még a vak is lássa. Az a villogó fehér nyíl jelképezi az átlagos intelligenciahányadost.

Eddig erről nem volt szó. Eddig úgy volt, hogy minden rendben. Itt van egy

Nagyanyám azontúl néha rám szól, hogy ne játsszak délben a napon. Ezt leszámítva a nagyanyámék utcájában semmilyen komoly változás nem megy végbe, hiába a károsanyag-kibocsátást csökkentő globális intézkedések.

Böske, nagyanyámék tehene jó sok káros anyagot bocsát ki, de nem tehet róla szegény. Ezt nem lehet vele csak úgy megbeszélni, hogy akkor ezentúl majd minden másképp lesz. Ahhoz, hogy ne bocsásson ki káros anyagot, le kéne löni, de akkor nem bocsátana ki

Németh tanárnő (aki földrajzot tanít, nem németet) vizsgatanításra készül, és megkér minket, hogy írjunk esszét a bolygó jövőjéről. Jövő héten jön az inspektor, így mondjuk. Az inspektor olyan, mint a tanár, csak több szemüvege van. Az esszé olyan, mint a dolgozat, csak fennköltebb. Mindent értünk.

Mielőtt nekilátok az esszének, kimegyek még egy kicsit, és nézem az eget. Már alkony van. Az alföldi ég alja ilyenkor vörös a légkörben lévő por miatt. Szép. Nagyanyám szerint, ha vörös az ég alja, akkor eső lesz. Ezt nem írom bele az esszébe.

Az esszé vége arról szól, hogy az emberiség mindent tönkretesz maga körül, de szerencsére ki fogunk pusztulni, mint a szibériai tigrisek, csak mi senki mást nem okolhatunk majd emiatt. A pöcegödör szó is szerepel benne. Németh tanárnő megkér párunkat, hogy olvassuk fel az inspektornak és a többieknek az esszénket. Az enyém a kevésbé optimista/borúlatozó kategória nyertese. Nem tehetek róla: akkor élem az első öregkoromat, mint az intelligens srácok általában. Az inspektor mosolyog, megtapsol minket, és zavartan cserélgeti orrán a szemüvegeit. Eléggé faramuci egy alak, nem lesz kár érte, ha kipusztul.

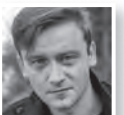
Németh tanárnő tízest kap a vizsgatanítására, ezért mi, esszéolvasók is tízest kapunk a következő órán. Büszkék vagyunk magunkra – ő is, mi is.

Tavasza van, nyitva az ablak, beárad az élet illata. A cumulonimbusokról tanulunk, de igazából senki sem figyel. Egy veréb száll az ablakpárkányra, benéz az osztályterembe, forgatja az apró kis fejét. A sok milliárd faj egyikének egyetlen apró képviselője végigmér mind a 28-unkat (Márton hiányzik), majd elröpül. Ez az utolsó óra, kint süt a nap, és a nyitott ablakon az illatokkal együtt beárad valami bizsergető érzés. Ózonlyuk ide vagy oda, jól érezzük magunkat.

Kár, hogy holnap a kémia az első.

VARGA LÁSZLÓ EDGÁR

vargaszasloedgar@gmail.com

Az esszé vége arról szól, hogy az emberiség mindent tönkretesz maga körül, de szerencsére ki fogunk pusztulni, mint a szibériai tigrisek, csak mi senki mást nem okolhatunk majd emiatt.

fura, ormótlan sziklagolyó, ami elképzelhetetlen sebességgel száguld egy tűzlabda körül már évmilliók óta, és akkor bumm, egyszer csak ózonlyuk.

Bele lett köpve a levesünkbe.

Rádadásul mi köptünk bele a saját levesünkbe. A tévében bemondják, hogy az ózonlyuk az emberi tevékenység következménye. Számba veszem a tevékenységeimet, és arra jutok, hogy eléggé kicsike közöm van az ózonlyukhoz. De azért a kollektív büntudat marad, mert sok kicsi sokra megy.

Kimegyek az udvarra, és hosszasan, gondterhelten nézem az eget. (A nap felé nem nézek, mert attól meg lehet vakulni, nekem meg amúgy is gyenge a szemem.) Nem értem: ugyanolyan színe van pedig.

többé tejet sem. A tej finom. Mérlegelni kell: károsanyag-mentesség vagy tej.

A tévében bemondják, hogy nem a Böske a hibás, hanem túl vagyunk népessé a Földön. Ha nem találunk ki sürgősen valamit, kampec lesz nekünk. Mint a dodóknak, csak nekik nem volt tévéjük, hogy bemondja. A nagyanyámék utcájában nem lakunk olyan sokan, de Hongkongban például annyian vannak, mint a szemét.

A szemét is túl sok.

A tévében bemondják, hogy a greenpeace-esek New Yorkban tüntetnek a jegesmedvék megmentéséért. És hogy a szibériai tigris is a kihalás szélén van. Ez így már sok nekem az ózonlyuk mellé. Ennyi kollektív büntudatot már nem bírok el.

Nem módosított a jövő tanév szerkezetén a szaktárca

Két egyenlő félévből áll majd a 2020–2021-es tanév, derül ki a *Hivatalos Közönyben* megjelent miniszteri rendeletről. Ennek szerkezete nem módosult a közvitára bocsátott változathoz képest, hiába ígérte Monica Anisie oktatási miniszter. A jogszabály szerint a 2020–2021-es tanév két félévre tagolódik, az első 2020. szeptember 14-től 2021. január 29-éig tart, a második 2021. február 8-a és június 18-a között esedékes. Ez összesen 34 hetes tanítást jelent, mindkét szemeszterben 17-17 hetet járnak majd iskolába a diákok. Továbbá újra bevezetik a félévközi vakációt (a jelenlegi tanévben egybeesett a téli vakációval), és abszolút újdonságként két tavaszi vakáció lenne a különböző felekezetek húsvéti ünnepéhez igazodva. A téli vakációt 2020. december 23. – 2021. január 10. között, a félévközi vakációt 2021. január 30. – február 7. között kapnák a diákok. A tavaszi vakációt 2021. április 2–11. a nyugati kereszténység húsvétját ünneplők, míg 2021. április 30. – május 9. az ortodox vallású diákok vehetik ki. A nyári vakáció 2021. június 18-án veszi kezdetét, és szeptember azon napjáig tart, amikor elkezdődik a következő tanév. Az óvodásoknak és elemistáknak egy hét pluszvakáció is jár 2020. október 26-a és november elseje között. A végzős középiskolások számára 2021. június 4-én ér véget a tanév, a nyolcadikosok pedig 2021. június 11-éig járnak majd iskolába. Az Iskola másként hetet 2020. október 5. és 2021. június 4. között kell megszervezni. Az új tanév szerkezete nem nyerte el az Országos Diáktanács tetszését, mely korábban a tervezet visszavonását kérte a minisztertől. A diákok azt kifogásolták, hogy különválasztanák a téli szünetet a félévközi vakációtól feldarabolva ezáltal a tanévet. Monica Anisie azt ígérte, hogy a rendelet végelegesítésekor számol majd a diákok véleményével.

Százötven lejtől kezdődne az ösztöndíj

Országos szinten egységesen 150 lejben szabná meg az oktatási minisztérium a 2020–2021-es tanévben a

közoktatásban részt vevő tanulóknak odaítélendő, teljesítményalapú, érdem-, tanulmányi és szociális ösztöndíj minimális összegét – számolt be az *Agerpres* arról a kormányhatározat-tervezetről, amelyet közvitára bocsátott a szaktárca. A tervezet szerint a helyi önkormányzatok anyagi lehetőségeik függvényében növelhetik az ösztöndíjak összegét. A határozattervezet indoklása szerint a jogszabály célja a magas szintű teljesítmény ösztönzése, az iskolaelhagyás csökkentése, valamint az oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása minden gyerek számára. Az Országos Diáktanács üdvözölte a kezdeményezést, azonban a tanulók szerint legalább 200 lejben kellene megszabni az ösztöndíjak minimális összegét, majd tovább növelni az elkövetkező években. Antonia-Laura Pup diáktanácsi elnök szerint az összeget külön tételként kellene elkülöníteni az állami költségvetésben, hogy a polgármesterek ne tudják megváltoztatni a rendeltetését.

Névsor szerint rendeznék osztályokba az előkészítőöket

Közvitára bocsátotta az oktatási minisztérium az előkészítő osztályba történő beiratkozások módszertanát és ütemtervét, számolt be az *Agerpres*. A szaktárca szerint a tervezet egyik újdonsága, hogy a tanulókat az iratkozási folyamat lezárulása után sorolnák be osztályokba, az iskola által kidolgozott és az igazgatótanács által jóváhagyott, „átlátható, méltányos, diszkriminációmentességet és inklúziót biztosító” eljárás alapján. Például névsor szerint rendeznék osztályokba a diákokat. Azoknak a gyerekeknek a helyzetét, akik a módszertan által előírt korosztályon kívül esnek, a megyei bizottságok vizsgálják, és oldják meg saját eljárás szerint.

Törvénnyel garantálná az iskolai kétnyelvűséget az RMDSZ

Törvénytervezetet dolgozott ki az RMDSZ, mely szerint a vegyes tan nyelvű iskolák vezetőségi összetételének kötelező módon tükröznie kell az adott település etnikai arányát, a diákok anyanyelvének a belső feliratozása is meg kell jelennie, ugyanakkor a

szórványban működő kisebbségi osztályok hovatartozását is szabályoznák. Az RMDSZ által a szenátusban benyújtott törvénymódosítás egyik célja az etnikai arányok iskolai tiszteletben tartása, írta a *Krónika* napilap. Az oktatásügyi szakszövetség pozitív elbírálása után a szövetség a kedvező pillanatot várja, hogy a plénum elé vigye az ügyet. A tervezet szerint az érintett iskolaszékek összetételének ezentúl kötelező módon tükröznie kell az adott település etnikai arányát. Ugyanez vonatkozik a tanintézetek belsejére is: a falról az adott nemzetiség nyelvén íródott ismertetőknél, szimbólumoknak kell visszaköszönniük a diákokra. A tanügyi törvény módosításával szabályoznák a szórványban működő kisebbségi osztályok hovatartozását is. Az intézkedés lehetővé tenné egy adott település román többségű vegyes iskolájában működő magyar osztály átcsatolását egy másik helységben lévő magyar iskolához. A parlament felsőháza elé terjesztett jogszabály a gyereklétszám csökkenése esetére, a bölcsődei finanszírozás növelésére, a bentlakásos rendszer anyagi támogatására is kiterjed.

A módosításra főleg azért volt szükség, mert az erdélyi vegyes tannyelvű iskolák nyelvi térképe többnyire egynyelvű. Marosvásárhelyen ezt több ízben is szóvá tették a magyar szülők, majd az Országos Diszkriminációellenes Tanácshoz fordultak. A CNCD minden esetben felszólítást küldött a tanfelügyelőségre és az igazgatóknak, de az illetékesek csak részben tettek eleget a testület döntésének.

Több tízezer gyerek kapna meleg ebédet

A második félévtől 150 óvoda és iskola 65 343 gyerekét vonja be a melegébred-programba a kormány egy nemrég jóváhagyott rendelet szerint – közölte az oktatási minisztérium. A korábbi kísérleti programban ötven iskola vett részt. A meleg ebéd árával együtt napi 10 lejbe kerül tanulónként. A kormány a 2020-as esztendőre 81,9 millió lejt különített el a program finanszírozására. Lebonyolítására az iskolát működtető önkormányzatok írhatnak ki versenytárgyalást.

Nyílt levélben kéri a kerettanterv módosítását a szülők

Legyen végre a diák az oktatási rendszer középpontjában! – hangsúlyozzák a szülői szervezetek képviselői, akik nyílt levélben kéri a hatóságoktól a tanórák számának csökkentéséről elfogadott törvény alkalmazását, az új kerettantervek kidolgozását. A Romániai Szülők Szövetsége és a Szülők Válatozást Kérnek nevű civil csoportosulás közösen fordult az oktatási minisztériumhoz és az illetékes hatóságokhoz az ügyben. A nyílt levél annak apropóján látott napvilágot, hogy a szaktárca a napokban elkezdte az egyeztetéseket az óraszámokról, illetve a tanulandó tantárgyakról. A szülők emlékeztetnek: a parlament megszavazta tavaly a tanügyi törvény módosítását, miszerint a jövő tanévtől az elemi osztályokban heti legtöbb 20 óra lehet a jelenlegi 19–22 óra helyett, az általános iskola felső tagozatán tehát 5–8. osztályban legtöbb 25 óra a jelenlegi 26–34 helyett, a középiskolában pedig 30 óra. Ez magyar tagozaton kiegészül heti négy-öt tanórával, hiszen a magyar diákok órarendjében még heti négy magyar nyelv és irodalom, valamint hetedikben a kisebbségi történelem is szerepel.

Rákóczi Szövetség: előnyt jelent a magyar iskolaválasztás

A magyar iskolaválasztás előnyeire hívja fel a figyelmet a Rákóczi Szövetség. A szervezet közleményében arra kéri a külföldi magyar családokat, válasszanak iskolaköteles gyermeküknek magyar iskolát. Emlékeztetett: a külföldi régiókban a következő hetekben, hónapokban a szülőknek arról kell döntenüik, hogy iskolakötelessé váló gyermeküket milyen nyelvű iskolába íratják. Kiemelték: a magyar iskolaválasztás biztosítja a magyar közösségek megmaradását, a magyar nyelv és kultúra továbbadásával, valamint többlettudást és nagyobb kapcsolatrendszert biztosít a gyermeknek a két nyelv, két kultúra oktatásán keresztül. Kitértek arra is, hogy a Rákóczi Szövetség magyar iskolaválasztási programja mögött széles körű társadalmi összefogás jött létre

annak érdekében, hogy ráirányítsa a figyelmet a külföldi magyar közösségek fennmaradását alapjaiban meghatározó döntésre. A Kárpát-medence számos településén és régiójában elmondható, hogy egyre többen választják a magyar jövőt gyermekük magyar iskolába íratásával. A szövetség programjáról bővebb információ a www.magyariskolavolasztas.hu honlapon kapható, ahol 12 érvet sorolnak fel a magyar iskolaválasztás mellett. Kitérnek arra, hogy tudományosan bizonyított tény, az ismeretek megszerzésének leghatékonyabb módja az anyanyelven történő tanulás. Emellett felhívják a figyelmet arra, hogy a magyar iskolák versenyképes tudást nyújtanak, jól felszereltek, és felkészült pedagógusok várják a gyermekeket. Az ilyen iskolába járó gyermek számára könnyen elérhetővé válik a hazai mellett a magyarországi felsőoktatás, illetve munkaerőpiac, és a magyar intézménybe járó diákok minden évben számíthatnak a magyar állam anyagi támogatására. A szervezet minden magyar iskolába lépő gyermeknek felajánl egy jó minőségű iskolatáskát és a magyar összefogást jelképező tízezer forintos ösztöndíjat.

Kiterjesztenék a fakultatív magyar oktatást Temes megyében

Az elemi osztályokra, illetve az iskolából már kikerült fiatalokra is kiterjesztené a fakultatív magyarnyelv-oktatást az RMDSZ Temes megyei szervezete – számolt be sajtótájékoztatóján Marossy Zoltán megyei elnök. Elmondta, a magyar oktatás megszüntetése sok bántási településen gyorsítja fel a beolvadást, a nyelvromlást, rosszabb esetben az anyanyelv elfelejtését. A Temes megyei RMDSZ a fakultatív magyar oktatás kiterjesztése révén lassítaná le, fordítaná vissza a folyamatot. „Vannak olyan helységek a megyében, ahol működik magyar óvodai csoport, de iskola már nem, és a gyerekek ezért román osztályban kezdik meg a tanulmányaikat. Tizen-négy településen működik ugyan fakultatív magyar oktatás, azaz heti nem egészen két órában tanulnak magyarul azok, akik ezt igénylik, de a román tanügyi törvény a fakultatív oktatást

csak ötödik osztálytól teszi lehetővé. Addig viszont fennáll a veszély, hogy a román közegbe kerülő gyerekek elfelejtik anyanyelvüket. Ezért a mi kezdeményezésünk az elemi osztályok fakultatív magyar oktatására vonatkozik, illetve az iskolát már befejező korosztályra, azokra a fiatalokra, akik párválasztás, pályakezdés vagy egyéb okok miatt szeretnék csiszolni vagy felújítani anyanyelvi ismereteiket. Főleg magyar származásúakra gondolunk, de nem csak rájuk, románokra is” – nyilatkozta a *Maszol* hírportálnak Marossy Zoltán. Az RMDSZ-elnök szerint a frissen érettségizők korosztálya legalább ugyanannyira kitett az asszimiláció veszélyének, mint az elemisták. Becsléseik szerint a Bántásban a magyar származású fiatalok 80 százaléka román – vagy más – nemzetiségű párt választ. Emellett meggyőződése, hogy sok román fiatal a baráti társaság kedvéért vagy a jobb érvényesülés reményében sajátítaná el alapszinten a magyar nyelv ismeretét. „Települési önkormányzatok jelezték, hogy szervezzük meg, ők biztosítják a résztvevőket, tehát biztos, hogy van rá igény” – tette hozzá. Az ötletet sikerült elfogadtatni az RMDSZ országos vezetésével is, bekerült a Szövetségi Képviselők Tanácsa által elfogadott szóróanyagcselekvési tervbe.

Ingyenes védőoltást kérnek a pedagógusok

Kapjanak ingyenes védőoltást a fertőző betegségek ellen a tanügyi alkalmazottak, az országos kollektív munkaszerződésnek megfelelően – kéri a minisztériumtól a Szabad Tanügyi Szakszervezetek Szövetsége (FSLI). Az érdekvédelmi szervezet felhívja a figyelmet, hogy – miközben több iskolában influenzajárvány van – az idei költségvetésben nem különítettek el alapokat a tanügyi személyzet beoltására, holott a kollektív munkaszerződés 47. cikkelye előírja ezt. A szövetség azt is kéri, hogy állítsák össze e tevékenységi ágazatra a foglalkozási megbetegedések jegyzékét. A FSLI a középiskolai oktatásban dolgozók több mint 54%-át képviseli.

P. M.